

ריבונות

כתב עת מדיני / 12 / שבט תש"פ, 2020

יוצא לאור ע"י תנועת הריבונות
מיסודה של נשים בירוק

סקר מיוחד

רוב מכריע
במחנה הימין
בעד ריבונות, גם
כמהלך חד צדדי

זמן ריבונות

לפני שחלון ההזדמנויות ייסגר!

ריבונות בבקעת הירדן,
הפעם זה קרוב מתמיד,
דוד אלחיאני, עוזי דיין,
שרן השכל

אהבי ארץ ישראל
נפרדים מגאולה כהן
ומחויבים להמשך דרכה

מה ישתנה כשנחיל את
הריבונות? במהות ישתנה
הרבה מאוד. סוף סוף לא
נחיה תחת משטר צבאי

תוכן

3 דבר המערכת וסקר חדש מגלה: רוב מוחלט בימין דורש ריבונות, גם ללא הסכמה בינלאומית

4 מהי תכנית טראמפ, הסכם אוסלו ג' או תכנית ריבונות. השר **בצלאל סמוטריץ'** משוכנע שהתשובה תלויה בנו

6 שרת המשפטים לשעבר, **איילת שקד**, לא מתעלמת מסכנות תכנית טראמפ אך רואה בה הזדמנות לראשיתו של תהליך הריבונות

7 ראש מועצת בקעת הירדן **דוד אלחיאני** מזהה משב רוח חדש בזירה הבינלאומית ובחברה הישראלית ומשוכנע: גם הירדנים רוצים ריבונות ישראלית בבקעה

8 האלוף במיל. **עוזי דיין** מסביר מדוע בקעת הירדן היא כורח ביטחוני לישראל, אך לא שוכח היכן ומתי הכול התחיל

9 מפלגת העבודה לא נחרצת בסוגיית הריבונות, גם על בקעת הירדן. חבר הכנסת לשעבר **איתן ברזשי** בניתוח עגום של מצב מפלגתו ש"נטשה את דרך רבין ואלון"

10 כבר שלוש שנים מנסה ח"כ **שרן השכל** לקדם ריבונות בבקעת הירדן. סרבנות באופוזיציה וסחבת בקואליציה מנעו זאת. הפעם, היא משוכנעת, זה אחרת

האם תעמיד ירדן מכשולים מול קידום הריבונות בבקעה? פרופ' **אפרים ענבר** משוכנע שלא

11 על ההיבט הביטחוני של ריבונות בבקעת הירדן, אל"מ במיל **רון איציק** מבכירי תנועת הביטחוניסטים

12 ח"כ **יועז הנדל** לא מתרשם מקמפיין הריבונות של ראש הממשלה, מגדיר אותו ספין וקובע: רק מעשים בנוסח הבטחות בני גנץ יובילו לריבונות בפועל

יור הקק"ל, איש מפלגת העבודה **דני עטר** קובע חד משמעית: רבין תמך בריבונות על בקעת הירדן

13 עו"ד **אליקים העצני** בראיון תקיף נגד עסקת טראמפ: זו פצצת זמן שעוטפים לנו בעטיפה מרככת של ריבונות

14 ראש מועצת גוש עציון **שלמה נאמן** מודע לסכנותיה של תכנית טראמפ ועם זאת מונה את יתרונותיה כתכנית השלבים הישראלית בדרך לריבונות

פתרון אמת. **אברהם שבות**

15 ציר ישראל לשעבר בושינגטון, **יורם אטינגר**, מתריע ממשמעויותיה המדיניות והביטחוניות של תכנית טראמפ

16 **ישראל הראל** קורא לימין ולהנהגת המתיישבים לא לקחת חלק במה שהוא מגדיר כהונאה גדולה, תכנית טראמפ

17 **פנחס וולרשטיין** מודאג משאננות הימין לקראת הבחירות המתקרבות: כך נחזור לימי אוסלו

סגן ראש מועצת שומרון **דויד בן ציון** מציג כמה דוגמאות מהפגיעה החמורה בזכויות האזרח של תושבי יו"ש בעידן נטול ריבונות

מה ישתנה כשנחיל את הריבונות. העיתונאי **יהודה יפרח** עונה

19 ד"ר **דורי גולד** רואה בהצהרת פומפאו אירוע דרמטי חסר תקדים. בראיון הוא מסביר מדוע

20 בעוד ישראל עושה צעד קדימה ושניים אחרת בהליך הריבונות מנצלים גורמים ערבים את המציאות המשפטית לשורת תביעות נדל"ן שנערכות בימים אלה

מיהם ילידיה האמתיים של הארץ הזו? מאמר מאת **ד"ר נאן מארי גריר**

22 נפרדים מכוהנת אהבת הארץ, ממובילי תנועת הריבונות, **גאולה כהן** ז"ל

ללא אור זרקורים האיר **פרופ' רונרט וולף** ז"ל את דרכה ההסברתית של תנועת הריבונות. טור פרידה

23 נוער הריבונות ממשיך ליזום ולהוביל, והפעם: שבת הריבונות. ראשיתה של מסורת חדשה

24 חברים לריבונות

תנועת הריבונות - ועדה מייצעת

אורי בנק / רותי בן חיים / שמעון כהן / רותי ליברמן / נדיה מסר / רנה מרגוליס / סם סלומון / מריל סולומון / עו"ד קרן ססאהל-דון / יהודית קצובר / אברהם שבות / ד"ר אביה שוהם / ליאור שורקה / שוש שילה

פורום ריבונות

יורם אטינגר / איתי אליצור / ערן בר סל / קרוליין גליק / עו"ד אליקים העצני / רבנית שולמית מלמד / אלוף (במיל.) משה פלד / ד"ר מוטי קדר / קן אברמוביץ' / הלך פריזמן

בשבע

יור: דודו טעדה | סמנכ"ל: דודי פינקלר
מנהל שיווק ומכירות: יוסי אלקסלטי
עיצוב גרפי: ססודיו בשבע
מנהלת ססודיו: סגולי קירשנבויים
רכזת מערכת: נעמה בן חיים
מנהלת הפקה: שמרית שמח
מו"ל: בשבע

ריבונות / כתב עת מדיני

יצא לאור ע"י תנועת הריבונות מיסודה של נשים בירוק

עורך ראשי וראיונות: שמעון כהן מערכת: יהודית קצובר, נדיה מסר
לתגובות: ribonut@gmail.com

פקס: 02-9309148

פלאפון 050-5500834 050-7161818

תנועת הריבונות מיסודה של נשים בירוק ת.ד. 7352 ירושלים 91072

אתר: www.ribonut.co.il

דבר המערכת

גיליון זה של 'ריבונות' שבידיכם יוצא לאור בימים הסוערים שבין תוכנית טראמפ להליכה נוספת לקלפיות. תוכנית טראמפ, כך נדמה, הצליחה לזרוע מבוכה ובלבול במחנה הימין בישראל. זאת מאחר ונכרכו בה השיח המבורך על ריבונות בבקעת הירדן וביישובי יהודה ושומרון יחד עם שיח טראגי הרואה כיעד את הקמתה של מדינה זרה בלב ארצנו. ועם זאת אל לנו לשגות ולהתבלבל. עלינו לדחות מכל וכל הצהרה ישראלית המכירה בשקר הזכויות הלאומיות של עם אחר על ארץ ישראל. עלינו להיאבק בעצם העלאת הנכונות של אי מי מהנהגת הימין, ובוודאי של ראש הממשלה, לראות כאפשרית את התוכנית שאחריה הקמת מדינה ערבית בלב מולדתנו. התלות של אחדים מאיתנו בסרבנות הערבית ככזו שתוביל לקריסתה של התוכנית מאליה, היא תלות תגרנית ומחשבה של סוחרי נדל"ן, אך על ארץ ישראל לא עושים דילים, עסקאות או עסקים. על ארץ ישראל מחילים ריבונות ואת ארץ ישראל בונים ומפתחים ובה מגשימים את החזון הציוני ואת כיסופי העם לאורך

בין דפי גיליון זה תקראו על הוויכוח הפנימי בימין סביב ההתייחסות לתוכנית טראמפ, על ערכה ההיסטורי והביטחוני של בקעת הירדן וגם על פעילותם הגוברת של חברי נוער הריבונות המתקבצים מכל רחבי הארץ תחת קורת גג אידאולוגית אחת והבנת משימתו הציונית של הדור הזה, משימת הריבונות. מערכת 'ריבונות' פנתה לשרי ליכוד בבקשת ראינות סביב תכנית טראמפ, ואולם בגלל משמעת קמפיין הוחלט שם לוותר על ההצעה. עם זאת בין דפי גיליון תמצאו את עמדותיהם של בכירי ליכוד אחרים כמו כן, נזמין אתכם, גם מעל דפי גיליון זה, להצטרף למיזם 'חברים לריבונות' המעניק כוח ציבורי מתרחב והולך לפעילותה ההסברתית של תנועתנו מול מנהיגים ומקבלי החלטות בזירה המדינית והפוליטית.

קריאה מועילה ומהנה מערכת ריבונות

שנות גלותו. עצם קיומה של הסכמה ישראלית לרעיון הקמת מדינה על נחלת אבותינו מהווה פגיעה אנושה ברעיון הציוני ובצדקתו כמבטא את זכותנו ההיסטורית על ארץ ישראל. לא נסכים לכך בשום פנים. עם ישראל לא שב לארצו על מנת לסחור בה. כל זאת עוד מבלי להזכיר את הסכנה הקיומית הצפויה למדינת ישראל עם הקמתה של מדינת טרור על רכסי ההרים הצופים פני גוש דן, נתב"ג, ירושלים ועוד. ירי הרקטות הפרימיטיביות מרצועת עזה עלול להיות רק ראשיתו של איום חמור בהרבה במידה ועל הרי השומרון יוצבו אמצעי לחימה של מדינה, חלילה. אל לה להנהגה הישראלית לשגות גם בשיח על פירוז המדינה הערבית או בהסתמכות על הסרבנות הערבית העקבית. פירוז אינו מציאותי, בעיקר לנוכח מגמתו הבלתי מוסתרת של האויב הערבי, חיסולה של מדינת ישראל והקמת מדינה ערבית על חורבותיה. אך מעבר לכך, האמירה העקרונית, החזון הציוני והאזהרה הביטחונית נכרכים כאן והופכים לאחד!

הערת מערכת: אין העמדות המובאות בראיונות ובמאמרים מייצגות בהכרח את עמדת המערכת. בימת 'ריבונות' מהווה פלטפורמה להצגת עמדות שונות, מגוונות ועיתים אף חלוקות.

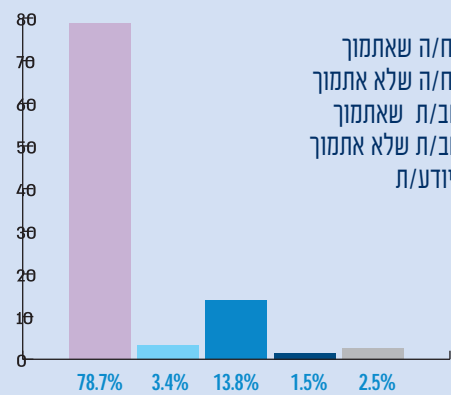
רב מכריע בימין: ריבונות, גם כמהלך חד צדדי

אחוזים שוקלים אפשרות של תמיכה. הסקר נערך ע"י חברת Direct polls ביום 6.1.2020 בקרב 522 משיבים שהצביעו בבחירות האחרונות למפלגות גוש הימין. טעות הדגימה 4.1% בסבירות של 95%. יצוין כי הסקר בוצע ימים אחדים טרם הכרות טראמפ ונתניהו על עיקרי תוכניתו המדינית של הנשיא האמריקאי.

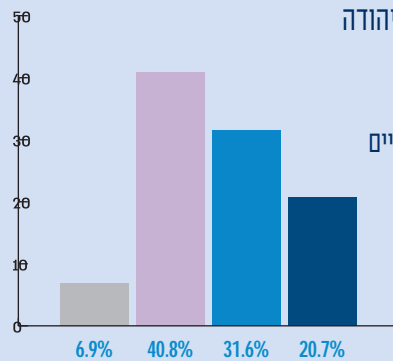
על בקעת הירדן ומרחבי הישובים. כ-32% נוספים תומכים בהחלת ריבונות על כל אזורי C המהווים כ-60% משטחי יו"ש והנמצאים בשליטה ישראלית מלאה. עוד נבחנה עמדת הנסקרים בדבר הרעיון להקמת מדינה פלשתינאית על שטחי A ו-B-1. 74 אחוזים יתנגדו למהלך שכזה. 6.5 אחוזים בלבד סבורים כי יתמכו בוודאות ועוד 12.8

סקר מיוחד שנערך עבור 'ריבונות' מגלה את עמדותיהם של מצביעי הימין בדבר הריבונות ועתיד יהודה, שומרון ובקעת הירדן. מהסקר עולה כי רוב מכריע של בוחרי הימין בישראל תומכים במהלך החלת הריבונות גם ללא הסכמה בינלאומית. על פי הנתונים 89 אחוזים מהמצביעים תומכים בהחלת ריבונות כצעד חד צדדי. כ-41% תומכים בהחלת ריבונות

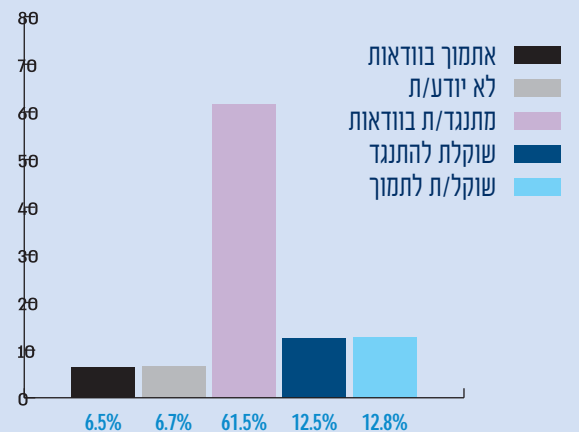
2. נתניהו הודיע כי אחרי הבחירות יחיל ריבונות על איזור בקעת הירדן והישובים, ממשל טראמפ ככל הנראה יתמוך בהחלטת נתניהו זו כחלק מ"דיל המאה" שיזם. האם תתמוך או תתנגדו לצעד כזה?

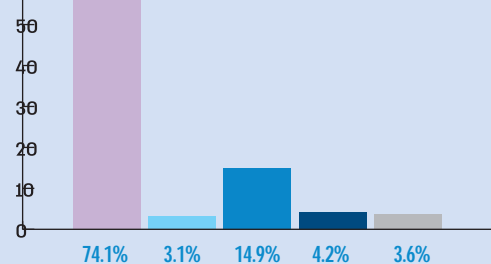
1. השיח הישראלי נסוב סביב נושא החלת הריבונות בשטחי יהודה ושומרון, איזו מהאפשרויות הבאות הטובה ביותר לישראל?

3. אם ישראל תחיל ריבונות על חלק משטחי יהודה ושומרון, מה עמדתכם ביחס להקמת מדינה פלשתינאית בשאר השטח?

4. אם יישום התוכנית האמריקאית לא תצא לפועל, האם אתם תומכים או מתנגדים בהחלטת ממשלה על החלת ריבונות על בקעת הירדן ותחומי היישובים בכל מקרה ובאופן חד צדדי?

ח"כ שר התחבורה בצלאל סמוטריץ'

תוכנית ריבונות או אוסלו ג' - זה תלוי בנו

את סכנת המדינה הפלשתינית הגלומה בסופה של תוכנית טראמפ קורא השר סמוטריץ' לגדוע על ידי אימוץ חלקי הריבונות שבתוכנית הזו. החשש הגדול בעיניו: ממשלת אחדות ללא ריבונות טרם הבחירות

במדינה פלשתינית, כי אנחנו לא מקבלים זאת בשום צורה, בשום כינוי ושום תנאים. ארץ ישראל היא לא שלנו אלא של הקב"ה ואין לנו שום זכות לתת בה ריבונות לאף אחד שאינו עם ישראל. לכן הממשלה לא נדרשת לאשר ובוודאי לא תאשר, ואם מישהו יביא את זה נתנגד בכל כוחנו ואני מניח שלא נהיה חברים בממשלה כזו."

"עם זאת, כדי למנוע את הסיכון שהדבר כן יתגלגל למקומות כאלה צריך להתחיל מהריבונות.

לנו הזדמנות גדולה, בין השאר לפי הכלל הגדול שמגלגלים זכות על ידי זכאי. טראמפ הוא בסך הכול זכאי בהקשרים האלה, הוא עומד לצידה של מדינת ישראל, העביר את השגרירות, הכיר ברמת הגולן, הכיר בחוקיות ההתיישבות ביהודה ושומרון, כך שבגדול אם הדבר מתגלגל דרכו אז בעזרת ה' זו זכות."

עם זאת, לצד הפן החיובי מתריע סמוטריץ' מהנוק התודעתי מהותי של התוכנית, נזק ש"אסור בשום פנים ואופן שגוף רשמי כמו הממשלה יאמץ את התוכנית הזו ויכיר אי פעם בתנאים כלשהם

הערבים ישתנה והם יבואו לחתום הסכם שלום עם מדינת ישראל. נכון שאי אפשר ואסור לסמוך על זה, אבל צריך לקחת את הדבר כנתון כמשקללים את העובדות ומייצרים הערכת מצב לקראת מיקסום התוצאה."

כדרכו, דבריו של סמוטריץ' כורכים יחד עמדות מדיניות עם תפיסות הגותיות רוחניות, וגם כאן הדברים צפים באופן הזה: "ההתלבטות שלי הייתה אם הקב"ה מעמיד אותנו בפני ניסיון או מזמן לנו הזדמנות גדולה. על רקע הרבה מאוד אינדיקציות מסביב אני חושב שהקב"ה מזמן

תוכניתו המדינית של נשיא ארה"ב, דונלד טראמפ, זוכה להתייחסות מעורבת ומורכבת

"ארץ ישראל היא לא שלנו אלא של הקב"ה ואין לנו שום זכות לתת בה ריבונות לאף אחד שאינו עם ישראל"

"הדרישה שלנו מראש הממשלה היא להחיל ריבונות כאן ועכשיו, עוד לפני הבחירות וזה יקבע את העובדות בשטח וקרוב לוודאי יגרום לכך שהצד השני ישבור את הכלים וזה יצמצם את הסכנה"

צילום: תנועת הריבונות

כן לריבונות, לא למדינה פלשתינית. נוער ריבונות במשמרת ליד בית ראש הממשלה

במחנה הימין. שר התחבורה, בצלאל סמוטריץ', משוכנע שניתן לערוך את ההפרדה בין הטוב ובין הרע שבתוכנית. עם זאת, לצד כל הטוב שבה יש בה, לתפיסתו, מוקש לא פשוט ממנו הוא מזהיר. את דבריו מעדיף סמוטריץ' לפתוח בהנחת היסוד המוכרת לכולנו בדבר סרבנותו העקבית של הצד הערבי לפשרות כלשהן, כפי שהדברים באים לידי ביטוי בדבריו וגידופיו הפומביים של יו"ר הרש"פ, אבו מאזן. "הסיכוי שאי פעם מישהו מהצד השני יבוא בכלל ובוודאי בתנאים הללו, הוא שואף לאפס. אני לא חושב שמה שלא קרה שבעים שנה פתאום יקרה עכשיו וה-DNA של

צילום: קובי גרעון/לעמ

הטקס בבית הלבן. עסקת המאה

לוודא שהתהליך יהיה תהליך ריבונות ולא תהליך של מו"מ.

באשר לנאום נתניהו מעיר סמוטריץ' כי הייתה בו הקפדה שלא ייכלל בו הצירוף 'מדינה פלשתינית' ועם זאת "המשפט הבעייתי היחיד שהוא אמר היה כשהוא דיבר על השאיפה של הערבים להגדרה עצמית. זה בעיניי בעייתי אבל לא חידוש. נתניהו היה רוצה שהתוכנית תתממש ככתבה וכלשונה על שני היבטים. הוא הרי דיבר על כך שהוא לא רוצה לשלוט על עם זר ונשא את נאום בר אילן. הוא ביטחוניסט ובונה על מדינה מפורזת, מה שהוא כמובן פיקציה, כי אף אחד לא יקבע למדינה ריבונות מה יהיה בה ומה לא, אבל נתניהו כביטחוניסט רוצה שליטה על בקעת הירדן, מדינה מפורזת וכו' אבל אין לו בעיה עם ריבונות עצמית והגדרה עצמית. זה לא חידוש גדול הוא אמר את זה בנאום בר אילן, בכנסת ובהרבה הזדמנויות אחרות. לכן המפלגה היחידה ששוללת כל צורה של ריבונות ערבית היא 'מינה'. לכל היותר ניתן לדבר על ניהול מוניציפאלי. לכן חשוב שנהיה חזקים ונמנע את זה."

שגנץ יוזמן לווינגטון, כדי להכשיר את הקרקע לממשלת האחדות. זה דבר מאוד מסוכן וכדי לנטרל אותו צריך שיהיו 61 מנדטים לימין, כלומר ש'מינה' תהיה גדולה וחזקה כי היא היחידה שמתנגדת באופן מוחלט למדינה פלשתינית, אבל בעיקר אנחנו רוצים את הריבונות כאן ועכשיו, עוד לפני הבחירות, כדי

"בגין לא חיכה לאור ירוק כשהחיל ריבונות ברמת הגולן ולוי אשכול לא חיכה לאור כזה כשהחיל ריבונות בירושלים, וכך גם בן גוריון כשהקים את מדינת ישראל"

כבר כעת לקחת את מה שלשיטתם יהיה בכל מקרה שלנו."

"צריך לזכור שהאלטרנטיבה היא לומר לא להכול ולפספס את ההזדמנות האדירה להתקדם, אבל לומר שבגלל שיש חשש בקצה שההזדמנות הזו תוביל למקומות בעייתיים נותר על הכול היא גישה לא נכונה. בעולם הזה אנחנו תמיד מנהלים סיכונים. מי שלא רוצה לקחת סיכון שייפגע בתאונת דרכים יישאר בבית ולא יכנס לרכב", הוא ממשיך מתחומי משרדו.

"אם הייתי חושב שיש סיכוי גבוה שזה יביא לתוצאה הרסנית אז בוודאי שהיינו מתנגדים. אני לא מוכן למכור דבר אחד כדי לקבל דבר אחר, אבל זה לא המצב. אני כאן יכול ב-100 אחוז לקבל את הדבר הטוב וב-99.99 אחוז למנוע את הדבר הרע. אני לא מזלזל בהשלכות התודעתיות הצהרתיות ולכן צריך להבהיר את הדברים בצורה חד משמעית."

ועם כל זאת, בעיני השר סמוטריץ' קיים סיכון משמעותי, והוא שגורם לו לדרוש את החלת הריבונות כבר כעת. שמו של הסיכון הזה הוא ממשלת אחדות.

"אנחנו דורשים את הריבונות כבר כעת, ואני בטוח שנתניהו יכול. הוא מוכיח שמערכת היחסים שלו עם טראמפ והממשל היא חזקה והוא יכול לקדם דברים שהוא מעוניין בהם כמו העברת השגרירות, ההכרה בגולן ובחוקיות ההתיישבות. אם הוא ירצה הוא יצליח להביא להבנות עם האמריקאים ולהתמודד עם הקשיים של קושניר. אגב, אני מצפה ממנו שיעשה זאת גם ללא אור ירוק מהאמריקאים. בגין לא חיכה לאור ירוק כשהחיל ריבונות ברמת הגולן ולוי אשכול לא חיכה לאור כזה כשהחיל ריבונות בירושלים, וכך גם בן גוריון כשהקים את מדינת ישראל. אחרי שהאמריקאים אמרו מה שאמרו מותר לנו להיות גם קצת חצופים ולעשות צעד אחד גם בלי הסכמתם."

והחשש, כאמור, בעיני סמוטריץ' הוא ממשלת אחדות "התירוף לממשלה כזו יהיה שיש כאן הזדמנות להגיע להסדר היסטורי ואז לא יתחילו מהריבונות אלא מהמו"מ המדיני שיהיה הסולם של גנץ לרדת מעץ הסרבנות. זו תהיה אפשרות טובה מאוד לנתניהו לקבל את האיתרוג של השמאל והתקשורת ובהמשך גם מהשופטים. זה החשש הגדול שלי ולתחושתי זו הסיבה לכך שהוא דאג

ההערכה היא שאם יתחילו מהריבונות אין סיכוי בעולם שהפלשתינים יבואו. אם חלילה יתחילו מהצד השני וינהלו מו"מ שבסופו אולי תקום מדינה פלשתינית, זו הסכנה הגדולה. לכן השאלה אם זו תוכנית ריבונות או תוכנית אוסלו ג' שחותרת להקמת מדינה פלשתינית היא השאלה של מאיפה מתחילים. לכן הדרישה שלנו מראש הממשלה היא להחיל ריבונות כאן ועכשיו, עוד לפני הבחירות וזה יקבע את העובדות בשטח וקרוב לוודאי יגרום לכך שהצד השני ישבור את הכלים וזה יצמצם את הסכנה."

"האלטרנטיבה היא לפספס את ההזדמנות המאוד גדולה לביסוס ההתיישבות בצורה טובה בהרבה עם הכרה גדולה וכשלב ביניים שמוכיח שקביעת עובדות בשטח מצליחה וצריך להרחיב אותה גם לשאר השטח והכרה בינלאומית תבוא בעזרת ה' אחר כך", אומר השר המדגיש כי למרות התחושה שהאמריקאים דורשים את אישור התוכנית כיחידה אחת הדברים כלל ועיקר אינם כך.

"מערכת היחסים שלו עם טראמפ והממשל היא חזקה והוא יכול לקדם דברים שהוא מעוניין בהם כמו העברת השגרירות"

צילום: תנועת הריבונות

רכב הריבונות של תנועת הריבונות ברחובות ירושלים

כעת מוטלת עלינו הזכות והחובה להחיל את הריבונות

אומרת ח"כ איילת שקד, שרת המשפטים לשעבר

ח"כ איילת שקד, שרת המשפטים לשעבר

צילום: לשכת אילת שקד

"באין חזון יפרע עם", כתב שלמה המלך בספר משלי, וצדק. ולנו בעניין ההתיישבות יש, תודה לאל, חזון. החזון הזה בא לידי ביטוי בראש ובראשונה במעשים בשטח. בניית עוד בית ועוד בית. הקמת עוד יישוב ועוד יישוב בארץ האבות. אך כדי להתמודד עם תכניות השמאל לחלוקת הארץ ומסירת שטחים, היה צורך בתוכנית מדינית עדכנית. לכן בשנת 2012 הנחנו, בנט ואני, על השולחן את "תוכנית ההרגעה". הרעיון המרכזי בתוכנית שלנו היה ונותר החלה מלאה של הריבונות הישראלית בשטח C באמצעות סיפוח השטחים האלה למדינת ישראל. בדרך הזו נבטל כל הבדל בין ישראלים המתגוררים בחברון לאלה המתגוררים בתל אביב. דין אלון מורה כדין רעננה.

של בתיים ומוסדות, של תשתיות מודרניות ושל אזורי תעשייה, פארקים טכנולוגיים ומרכזים מסחריים. אני מאמינה שאם נפתח ונבנה בכל היישובים היהודיים, ההכרה בריבונות שלנו גם בחלקים נוספים של הארץ תבוא גם היא. זהו לא הזמן לפלפולים משפטיים. זהו הזמן להחלטות ומעשים אמיצים. כיום יושב בבית הלכן נשיא שהוא ידיד אמת של ישראל, כפי שהוא הוכיח בשורה של מעשים. הוא מוקף ביהודים אוהבי ישראל ונסמך פוליטית במידה רבה על האוונגליסטים תומכי ישראל. זוהי הזדמנות שייתכן ולא תחזור.

באותה נשימה, אנחנו ב'מינה' אומרים בקול ברור: יש גם דברים בעייתיים במתווה שהציג הנשיא טראמפ. איננו מזלזלים בסכנה הטמונה בקבלה, אפילו עקרונית, של רעיון הקמת מדינה פלסטינית, גם אם הוא מותנה בשורה של תנאים שהפלסטינים לעולם לא ימלאו.

נקודת המוצא שלנו הייתה ונותרה שהקמת מדינה ערבית ביהודה ושומרון מסוכנת ובלתי אחראית. ירי הטילים מעזה לעבר ישראל ישכפל את עצמו, וביתר שאת, מיהודה ושומרון. והפעם לא תהיה נקודה בישראל שלא תהיה חשופה לפגיעה מטילים. בסיטואציה כזו נמל התעופה בן גוריון יופקר לחסדיהם של ארגוני הטרור. אם חלילה תקום מדינה עוינת שכזו, ירושלים וכפר סבא יכוננו "עוטף יו"ש". זו תהיה הקמת איראניסטן בלב מדינת ישראל. ולכן, כמובן, לא נסכים.

"בג' בשבט התש"פ התחולל מהלך היסטורי. התאריך הזה ייזכר בדברי הימים של העם היהודי כיום שבו נשיא המעצמה הגדולה בעולם הכיר בזכותנו הנצחית לריבונות במולדתנו"

הצענו פתרונות גם לשכנים שלנו. האוכלוסייה הערבית המועטה יחסית המתגוררת במקומות אלה תקבל אזרחות ישראלית מלאה, לאחר בחינת מסוכנותה, ותקבל תעודת זהות כחולה. ישראל בת תשעה מיליון אזרחיה יכולה להכיל זאת, בתמורה לקבלת תא שטח גדול, וזאת בלי לשנות את אופייה הייחודי כמדינה יהודית ודמוקרטית.

אמרו שאנחנו הזויים, משיחיים ומנותקים מהמציאות.

בג' בשבט התש"פ התחולל מהלך היסטורי. התאריך הזה ייזכר בדברי הימים של העם היהודי כיום שבו נשיא המעצמה הגדולה בעולם הכיר בזכותנו הנצחית לריבונות במולדתנו. באותו ערב בבית הלכן, אמירתנו הנחרצת כי עם אינו יכול להיות כובש בארצו קיבלה גיבוי רשמי מבעל הברית האסטרטגי שלנו.

כעת עלינו מוטלות הזכות והחובה להחיל את הריבונות שלנו בכל מקום שניתן. בתחילה, על פי המתווה של הנשיא טראמפ, בכל בקעת הירדן וצפון ים המלח, ובכל היישובים היהודיים ביהודה ושומרון. החלת הריבונות הזו צריכה לבא לידי ביטוי בכל המישורים, המדיני, המשפטי, הביטחוני והמעשי. משמעות הדבר היא סיום מלאכת השוואת החקיקה בשני צידי הקו הירוק, מלאכה בה התחלתי כשרת המשפטים, הבטחת הביטחון בכל הדרכים המחברות בין היישובים, כדי לאפשר תנועה חופשית וביטחונות, ובנייה

"כעת עלינו מוטלות הזכות והחובה להחיל את הריבונות שלנו בכל מקום שניתן. בתחילה, על פי המתווה של הנשיא טראמפ, בכל ובכל היישובים היהודיים ביהודה ושומרון"

אך ממשלת ישראל לא נדרשת לקבל את התוכנית. האמריקאים מסתפקים באמירת ה"כן" הכללית והאישית של נתניהו בנאומו לשאת ולתת בעתיד על בסיסה, אם וכאשר הערבים יקיימו את התנאים שהוצבו להם. ממשלת ישראל נדרשת - ומפלגת ימינה תדרוש - להחיל וליישם את הריבונות הישראלית בכלל היישובים היהודיים.

ולהערכת, ברור גם לממשל טראמפ שהפלסטינים, שכבר דורות מחונכים על ברכי ההסתה נגד היהודים והמדינה היהודית, לא

יקבלו את התנאים בתוכנית. עלינו לפעול מדינית וציבורית לוודא שאין שחיקה בתנאים האלו, ושאינן התעלמות מהמשך הסרבנות, ההסתה והטרור של הפלסטיניים. ודבר נוסף, המתווה האמריקאי מעניקה רוח גבית למערכה שהכריזה עליה מפלגת ימינה בשטח C. עלינו לפעול בכל האמצעים כדי להפסיק לחלוטין את הבנייה הפלסטינית הבלתי-חוקית בשטחים הללו.

**

בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, זאב ז'בוטינסקי ויוסף טרומפלדור ניסו לשכנע את ממשלת בריטניה להקים גדוד עברי לוחם במסגרת הצבא הבריטי. הם האמינו שגדוד כזה יקנה לגייטימציה ואמינות לרעיון של מדינה יהודית בעתיד; רק כך - דרך קביעת עובדות בשטח.

הקטע הבא מופיע בביוגרפיה של ז'בוטינסקי: "לונדון, חדר קטן, אור עמום. יוסף טרומפלדור פורס לפני את הרעיון הנפלא והפשוט כאחד של תנועה חלוצית. וכך הוא אומר: 'אנחנו זקוקים לאנשים ונשים אשר יהיו מוכנים לתת הכל, כל מה שאדמת ארץ ישראל זקוקה לו. דור שלא יהיו לו אינטרסים אישיים, אלא יעמיד עצמו כאותו מוט ברזל פשוט, שניתן לעצב אותו לכל דבר הנחוץ למכונה הלאומית. האם חסר גלגל? הבה ואהיה לגלגל' האם חסר לנו מסמר? בורג? גלגל תנופה? קחו אותי."

"האם צריך לחפור? אני אהיה לאת החפירה. קחו אותי. אעשה כל מה שנחוץ. אין לי אמונה משלי, לא פילוסופיה, לא רגשות. אין לי אפילו שם. אני האידיאל הטהור של שירות לרעיון, מוכן לכל דבר. אין גבולות לנכונות שלי. אני מכיר רק ציוני אחד - לבנות".

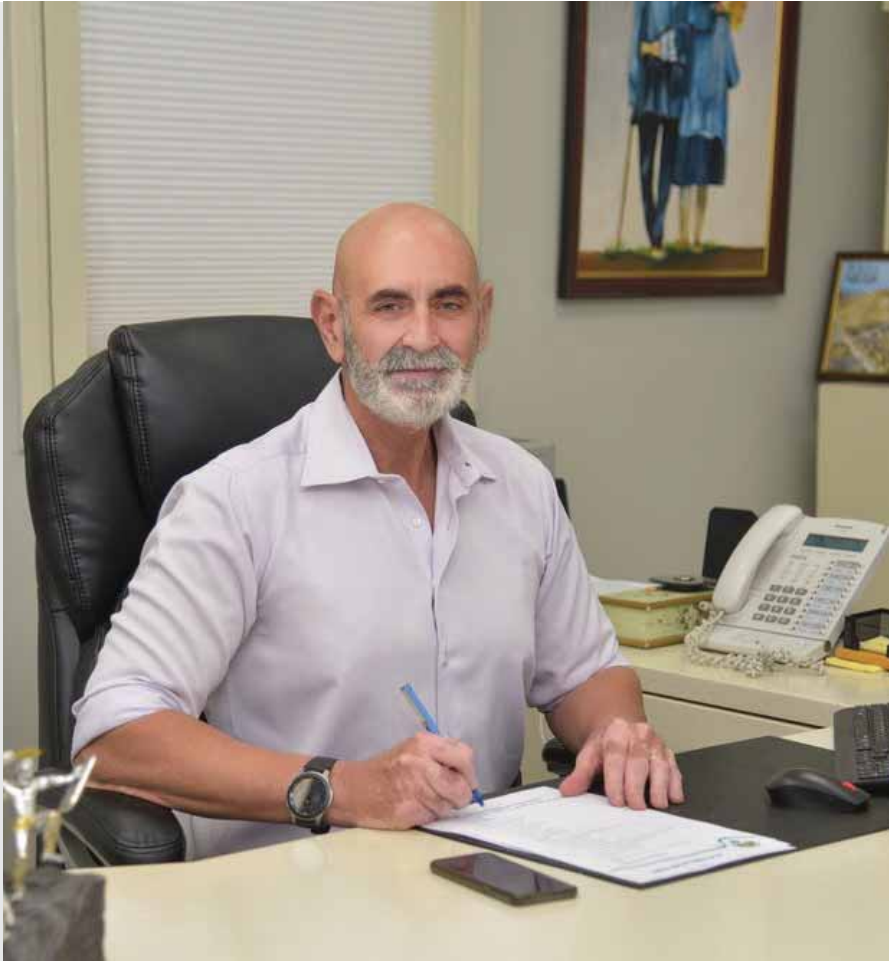
'אבל', אני אומר לטרומפלדור, 'אין אנשים כאלה. תראה שיהיו'".
104 שנים אחרי, אני יכולה להגיד בפשטות: יש לנו אנשים כאלה. אנשי ההתיישבות הם בדיוק אותם האנשים המסורים והחלוציים שרואים בבניין הארץ משימה לאומית ואמתית. חייהם הם

שליחות יוצאת דופן למען ארץ ישראל ומפעל ההתיישבות. הם מלמדים אותנו לקבוע את המציאות בשטח. וגם אני למדתי מהם. למדתי מטרומפלדור ולמדתי מהמתיישבים המדהימים. גם אני עסקתי בתקופתי במשרד המשפטים בקביעת עובדות (משפטיות) בשטח.

"אנשי ההתיישבות הם האנשים המסורים והחלוציים שרואים בבניין הארץ משימה לאומית ואמתית. חייהם הם שליחות יוצאת דופן למען ארץ ישראל ומפעל ההתיישבות. הם מלמדים אותנו לקבוע את המציאות בשטח"

קידמתי את החלת מנגנון "תקנת השוק" ביהודה ושומרון שהביא להסדרת כ-2,000 בתים; הקמתי מחלקה ייעודית שמטפלת בהשוואת החקיקה הישראלית ביהודה ושומרון; רשמנו בטאבו יותר מ-850 דונמים של אדמות כפר עציון על שם קק"ל כדי לשמר את הריבונות הישראלית במקום; חוקקנו את "תקנות הבקעה" שמגנות על חקלאי בקעת הירדן מפני תביעות סרק של ערבים; הקמנו מנהלת למתן שירותים אזרחיים ליישוב היהודי בחברון ועוד ועוד ועוד.

מפלגת ימינה מחויבת למהלך של החלת הריבונות ומובילה אותו. היא רואה בו המשך ישיר לחזון הציוני של ז'בוטינסקי וטרומפלדור. היא התשתית המשפטית לציוני הגדול: לבנות. לא מחר. לא אחרי הבחירות. היום.

דוד אלחיאני

"גם הירדנים רוצים ריבונות ישראלית בבקעה"

בשביל דוד אלחיאני, ראש מועצת יש"ע וראש מועצת בקעת הירדן, ריבונות על בקעת הירדן היא רק עניין של זמן וכמעט כל הסימנים מעידים על כך. מהפרלמנט הישראלי, דרך הקונצנזוס בישראל ועד הגיבוי האמריקאי

בבקעת הירדן, אחרי הסכמי אוסלו, וכבר אז מהשיחות הלא רשמיות עם הירדנים אני יודע שהירדנים לא רצו שום קשר גיאוגרפי עם מה שהיה אז מיועד לישות פלשתינית - אז לא דיברו על מדינה פלשתינית - הירדנים כבר הסכימו שבקעת הירדן תהיה רצועה גיאוגרפית שתפריד בין הישות הפלשתינית לבין ירדן. יש לזה גם הסבר פוליטי. 70 אחוזים מהאוכלוסייה שם הם פלשתינים וקשר גיאוגרפי יהווה איום גבוה על בית המלוכה. לכן יש אחד בפה ואחד בלב. המלך מחויב להתנגד כלפי חוץ. הוא יודע מה היה קורה לו אם הוא היה מביע הסכמה לריבונות ישראלית בבקעה."

אלחיאני משוכנע שישראל "לא תיפגע ממהלך כזה. גם כשהחילו את המשפט הישראלי ברמת הגולן אמרו שמדינות העולם יחרימו, אז אמרו. לא קרה שום דבר. בכנס INC טראמפ סיפר בנאום שלו מה הוא עבר אחרי ההחלטה להעביר את השגרירות לירושלים. התקשרו אליו ראשי מדינות ונשיאים, גם של מדינות שהוא לא ידע על קיומן, וכולם הזהירו אותו עד כמה זה יהיה מסוכן ויבעיר את השטח ותהיה אינתיפאדה שלישית, אבל למחרת לא קרה כלום."

השיח המדיני פוליטי סביב הריבונות בבקעה הניב גם כמה תגובות מזלזלות בנוסח 'מה זה כבר ישנה? הרי גם על רמת הגולן החילו ריבונות וזה לא מנע מראשי ממשלה, כולל נתניהו, לראות ברמה קלף מיקוח מדיני במו"מ לשלום'. אלחיאני שומע גם את המזלזלים הללו ומשוכנע שבין רמת הגולן לבקעת הירדן קיים פער משמעותי. "ראשית, האביב הערבי שינה את השיח הביטחוני בכל האזור. בנוסף, הרמה נתפסת על ידי הקהילייה הבינלאומית כשטח סורי כבוש. בקעת הירדן זה עדיין אזור שאינו שטח כבוש משום שהערבים סירבו לקבל את תוכנית החלוקה. לא הייתה כאן שום מדינה והשטח לא נכבש מאף אחד. אם רואים את תוכנית החלוקה כקדושה אז גם נהריה ועכו זה שטח כבוש, שלא לדבר על ירושלים", מזכיר אלחיאני.

הריבונות. "ברגע שבו נסיר את לוט הערפל אני מניח שתהיה הכוונה ממשלתית והישובים יצמחו, אולי יהיו עוד ישובים, אולי תצמח כאן עיר. הכול אפשרי. אנשים רוצים לבנות את הבית שלהם כאן. ב-15 השנים האחרונות יש התפכחות בנושא הפלשתיני והציבור איבד את האמון בסיכוי להסכם מדיני ואכן אנשים מגיעים ויש כבר צמיחה של כ-6 אחוז מדי שנה, אבל יש בנים חוזרים שרוצים להתיישב, אבל הם לא יכולים כי אין מקום. הישובים שלנו במצב של קליטה מואצת והיא תתרחב ותגדל כשיהיה בסיס מדיני הרבה יותר רחב ותחושה וודאית שלא מניחים את הכסף על קרן הצבי."

"אלחיאני משוכנע שישראל "לא תיפגע ממהלך כזה. גם כשהחילו את המשפט הישראלי ברמת הגולן אמרו שמדינות העולם יחרימו, אז אמרו. לא קרה שום דבר"

במקביל להתחזקות השיח סביב ריבונות בבקעת הירדן הציפו מתנגדי המהלך גם טענה לפיה ירדן, השכנה ממזרח, צפויה להתנגד ובית המלוכה ההאשמי עלול לבטא את התנגדותו בדרכים שונות עד כדי ביטול הסכם השלום. אלחיאני שומע את הטענות ומבטל אותן תוך שהוא קובע כי השיח המדיני מתנהל תחת הכותרת של 'אחד בפה ואחד בלב'. "עוד בימים שהייתי יו"ר ועד הישובים

"יש הפנמה בעם ובקרב הפוליטיקאים שהמהלך הזה נצרך והמשמעות היא שהשטח לא יהיה עוד לוט בערפל מדיני ואפשר יהיה לתכנן בו תכנון ארוך טווח אחרי 52 שנות התיישבות שבהן עשינו הכול כמו דינו. ללא הכוונה ממשלתית מסודרת. הגיע הזמן שיראו בחבל הארץ הזה חלק ממדינת ישראל. מדובר ברצועה גאוגרפית גדולה יותר מהרצועה שבין חדרה לאשדוד ובעלת פוטנציאל התפתחות אדיר."

על המציאות היומיומית הצפויה להשתנות באזור הבקעה ביום שלאחר החלת הריבונות הוא מוסיף ואומר: "במשך שנים לא פיתחו תשתיות בבקעה. אני מניח שעלויות פיתוח כביש 90, יצירת תשתיות חשמל ומים נאמדות במילארדי שקלים וכל עוד יש ערפל מדיני שוקלים אם נכון להשקיע סכומים כאלה. כשיש ריבונות לא שוקלים שיקולים שכאלה." "אנחנו כבר עשרות שנים חיים באותה רמה ירודה של תשתיות חשמל, עשר שנים אני שומע על הצבת תחנת משנה ניידת של חברת חשמל, אפילו לא קבועה, ועדיין לא שמו את זה. פגשתי את בכירי חברת החשמל ושאלתי אותם מה בדיוק הם חשבו, שהבקעה לא תתפתח במשך ארבעים שנה? שהחקלאות לא תתפתח, שלא יהיו כאן בתי אריזה, שלא יהיו בתי קירור? גם בנושא התחבורה ותשתיות הכבישים המציאות דומה. מעבר לריבוד מחדש של כביש 90 לא נעשה דבר. רק אחרי 11 שנה סוף סוף משפרים את צומת פית. היינו בפגישה אצל שר התחבורה ואומרת נציגת הרלב"ד שצודק ראש המועצה ומדובר באחד הכבישים שיש בו את ריבוי התאונות הגדול במדינה וצריך לתת לו עדיפות, ואני לא מקבל תשובה מעבר לכך שיהיו תכניות עתידיות. הייתי מצפה להנחיה שכבר מחר הנושא יעלה לראש סדרי העדיפויות וממחר יכינו תוכנית לשיפור הכביש ותוך שנתיים יוצאים לביצוע". אלחיאני משוכנע שגם מספר האוכלוסייה בבקעה, שעד כה לא עולה על 6000 נפש, יעלה באופן דרמטי ביום שאחרי החלת

דוד אלחיאני, ראש מועצת בקעת הירדן והחל מלפני חודשים מספר גם ראש מועצת יש"ע, משוכנע שהשיח על ריבונות ישראל בבקעת הירדן אינו שיח בחירות בלבד, "זה הולך ומתקרב", הוא אומר ומזהה תהליכים שעד כה לא התרחשו, אחד מהם הוא ישיבותיה הראשונות של ועדת ההיגוי להחלת הריבונות בבקעה, ועדה אותה הקים ראש הממשלה ובה חברים נציגי משרדו, משרד הביטחון, המינהל האזרחי ועוד.

"ברגע שבו נסיר את לוט הערפל אני מניח שתהיה הכוונה ממשלתית והישובים יצמחו, אולי יהיו עוד ישובים, אולי תצמח כאן עיר. הכול אפשרי. אנשים רוצים לבנות את הבית שלהם כאן"

"הוועדה כבר יושבת וזה אומר שזה רציני", אומר אלחיאני החש עידוד גם מהזירה הפוליטית הפנימית. "במהלך המו"מ על הקמת הממשלה 'ישראל ביתנו' הודיעה שאחד הסעיפים שהיא דורשת הוא ריבונות בבקעת הירדן. אני שומע על הצעה שהעביר חבר בכיר מ'כחול לבן' על דעתו של בני גנץ ובווגי יעלון לנפתלי בנט ולרב פרוץ, ובהצעה הזו אחד הסעיפים הקואליציוניים יהיה הריבונות בבקעה. כל אלה מלמדים אותי שזה יקרה עם הקמת ממשלה."

הבקעה - עומק אסטרטגי הכרחי לקיום ישראל

הוא מדלג בין הליכוד, מפלגתו, לתנועת ההתיישבות העובדת, ערש הולדתו האידאולוגית, ובשתייהן הוא מוצא הסכמה סביב הריבונות בבקעה. כסגן הרמטכ"ל בעבר עוזי דיין מסביר מדוע הבקעה היא כורח ביטחוני ומציג תוכנית סדורה לפיתוח וחיזוק חבל הארץ שממזרח

עוזי דיין בסיור במעברות הירדן

צילום: באדיבות עוזי דיין

אמריקאית. צריך לנצל את ההזדמנות הזו". דיין מציג את עיקרי משנתו לחיזוק מידי של האחיזה הישראלית בבקעה כאשר גולת הכותרת היא תיירות, תעשייה ותחבורה.

"באתר מעברות הירדן ביקרו השנה יותר מ-750,000 מבקרים ובכל בקעת הירדן אין אפילו מלון אחד! אני פועל לכך שהמקום יוגדר כאתר מורשת ובמקביל יוקם שם מלון ומרכז מבקרים, שלא קיים בבקעה, אחד המקומות המעניינים ביותר בעולם. כיום התיירים שמגיעים לאזור לנים בים המלח או ביריחו או חוזרים לירושלים. כשהם נוסעים צפונה הם חוזרים לכביש 6. אין מקום בו יכולים לשבת ולאכול יותר משבעים אנשים. לפני שנתיים הבאתי לסיור 130 רבני קהילות מכל העולם, סיירנו איתם בבקעת הירדן וכדי להאכיל אותם היינו צריכים להגיע עד ליישוב בשדמות מחולה. חייבים לבנות על ציר עוקף יריחו מלון, ואז אחרי ביקור במעברות הירדן וחגיגת לילה אפשר להמשיך למחרת בדרך לכינרת, לנצרת ולגולן". "צריך גם לצאת מהמצב הנוכחי בו מתפרנסים כמעט רק מחקלאות. אסור שבאזורי ספר יהיו רק חקלאים. צריך להתחיל קודם בפיתוח התיירות, ולהמשיך הלאה בתעשייה. צריך לכלול בתכניות כמו 'ישראל 100' בניית תשתיות כמו קו רכבת מקביל שיימתח מהגולן לבקעה ולערבה. בשנת 2048 תמנה אוכלוסיית ישראל כ-20 מיליון אנשים מהם כ-15 מיליון יהודים. מתבקש אם כן שבמקביל לפיתוח הנגב והגליל נתכנן את יהודה, שומרון ובקעת הירדן לקליטת לפחות 3 מיליון ישראלים. נעשה ונצליח!", חותם דיין.

נקודה בזירה, אבל זה כמו פירוק של שעון והרכבתו בלי כמה חלקים חיוניים. זה לא יעבוד כי אין תחליף לחיילים שמגנים בשטח על מולדתם. אם אתה לא שולט ונוכח במעברי הגבול יבריחו דרכם מה שירצו. כשאתה לא בשטח ניתן לעקוף הכל".

לנצל את ההסכמה הישראלית וההבנה האמריקאית

כמי שפוסע הלךך ושוב על התפר שבין ההתיישבות העובדת לתנועה הרוויזיוניסטית וממשיכה בתנועת הליכוד, משוכנע דיין שהקונצנזוס סביב בקעת הירדן רחב מאי פעם והנכונות למהלך הריבונות על האזור קרוב מבעבר. "אחרי מאבק של שנים יש היום הבנה לצורך זה. כשהתחלנו את המאבק רק 14% מהישראלים אמרו שהגבול המזרחי צריך לעבור בירדן. היום כ-70% סבורים כך והיום ישנה גם הבנה

"לא עומק אסטרטגי שמאפשר פריסת מערכות התרעה וירוט רקטות וטילים ונותן מרחב הגנה עד גיוס כוחות המילואים, לא ניתן להגן על המדינה"

סיור בבקעת הירדן

מהיצור של ישראל. "הקו הירוק" אינו רק קו בלתי אפשרי להגנה, כפי שכבר הוכח בעבר אלא אף מעודד את האויב לתקוף ולבתר את המדינה".

"בנוסף לכך, מדינה חפצת חיים צריכה לקיים מרחב הגנה אל מול אפשרות של התקפה קונבנציונאלית מבחוץ. כבר ראינו בעבר שהעיראקים השתתפו בכל מלחמה נגד ישראל ע"י שליחת כוחות. "בקעת הירדן היא המקום היחיד שבו אפשר להציב שתי אוגדות", אומר דיין וכשהוא נשאל אודות הטענה לפיה בעידן של טילים אין ערך ביטחוני למרחב קרקעי, הוא משיב בנחרצות: "זה ממש שטויות. ללא עומק אסטרטגי שמאפשר פריסת מערכות התרעה וירוט רקטות וטילים ונותן מרחב הגנה עד גיוס כוחות המילואים, לא ניתן להגן על המדינה, שלא לדבר על הצורך במרחב אווירי ואלקטרומגנטי נדרש. לכן האמירה הזו היא שטות".

תנו לנו את המרחב האסור לשייט ליד כלים של הצי האמריקאי

"בשנת 67, כשהגבול היה על הקו הירוק המשמעות הייתה שבאזור טול כרם יש 11 מייל עד לים. מדובר במרחק כה קצר שהוא פיתוי גדול לתקוף את ישראל. בהחלטה 242 שהתקבלה אחרי מלחמת 6 הימים, לא נאמר שעל ישראל לחזור לגבולות פתיחת המלחמה, אלא שצריך לחזור ל"גבולות ביטחון מוסכמים". היה ברור אז שמלחמת ששת הימים פרצה בגלל היעדר עומק אסטרטגי. כשהעומק האסטרטגי לא קיים הפיתוי גדול".

בדבריו מציין דיין אנקדוטה שאותה הזכיר בביקורו בגבעת הקפיטול בפני בני שיחו האמריקאים: "לאמריקאים יש כלל שאסור להתקרב פחות מ-40 מייל לכלי שיט של צי ארה"ב ללא קבלת אישור מרב החובל. ציינתי בקפיטול שאנחנו מסתפקים באותם ארבעים מייל", הוא אומר בחיוך.

אלמנט קריטי שלישי לביטחון ישראל המחייב את הריבונות הישראלית בבקעת הירדן הוא שליטה על המעטפת מרחב לחימה בטור. "מי שלא נלחם אפקטיבית בטור משאיר את היוזמה בידי קבוצות הטרור. כדי להילחם אפקטיבית בטור צריך לשלוט על המעטפת. בקעת הירדן היא לא רק עוטף ירושלים אלא עוטף ישראל. בלעדיו החמאס ישתלט על יו"ש ונקבל טרור רקטי וטרור אחר במרכז הארץ".

ואולי יש מקום לשקול את ההצעות הבינלאומיות להצבת כוחות רב לאומיים בבקעה לצד נקודת התראה ישראלית באחריות קצין צה"ל? את הרעיון הזה מכנה דיין "שיטת הפירוק וההרכבה". "מציעים לנו שני בלונים ונקודת תצפית בבעל חצור, או שתי טיסות צילום בשבוע, מציעים נוכחות רב לאומית ואולי קצין ישראלי. מנסים לתת פתרון לפריסה לקראת מלחמה בכך שיכתבו בהסכם שבזמן משבר ניתן יהיה לפרוס שתי אוגדות ישראליות. כל זה מהווה כאילו מענה לכל

בתוך ומחוץ הכנסת פועל האלוף במיל' עוזי דיין רבות לחיזוק אחיזתה של ישראל בבקעת הירדן. במגירותיו תוכנית מוסדרת לתנופה משמעותית של האזור והוא מוביל לא מעט סיורים של קובעי מדיניות מהארץ ומחו"ל לאורך גבולה המזרחי של ישראל. את התקופה הנוכחית הוא רואה כהזדמנות נדירה לחולל מהפך מדיני של ממש ולהוביל להחלת ריבונות ישראל על הבקעה וצפון ים המלח.

"לא מדובר רק בנושא ביטחוני אלא בנושא לאומי. חשוב לזכור שדרך הירדן נכנסו בני ישראל לכיבוש הארץ בראשות יהושע בן נון"

כמי שבעברו לא מעט תפקידים ביטחוניים בהם מפקד סיירת מטכ"ל, סגן רמטכ"ל וראש המל"ל, השיח עמו על חשיבות בקעת הירדן מתמקד באפיק הביטחוני, אך גם את השיח הזה הוא מקפיד לפתוח בתזכורת: "לא מדובר רק בנושא ביטחוני אלא בנושא לאומי. מדובר אמנם בגבול הביטחון של ישראל, אבל חשוב לזכור שדרך הירדן נכנסו בני ישראל לכיבוש הארץ בראשות יהושע בן נון. שם הנקודה שבה התרחש המעבר הוא מעברות הירדן, וזהו אחד המקומות שעליהם אני מנהל מאבק שיוכר כאתר מורשת לאומי".

עד כה מוכר המקום כמקום קדוש לנצרות, האתר בו על פי המסורת הנוצרית הוטבל ישו, אולם בניצוחו של דיין מתקיימים במקום סיורים מיוחדים וטקס מיוחד במסגרתו מה שהוא מכנה כ"חג העלייה הראשונה", ביום י' ניסן. "העלייה הראשונה לא הייתה בשנת 1882, אלא לפני 3,293 שנה או חצה עם ישראל את הירדן במעברות הירדן ונכנס לארץ ישראל".

ולצד הערך ההיסטורי-יהודי של המקום לא ניתן להתעלם מהפן הביטחוני שלו, פן הזוכה להסכמה רחבה גם בקרב אנשי ביטחון מאנשי המרכז-שמאל. דיין מסביר:

"בקעת הירדן היא הקו היחיד שעונה על שלשה קריטריונים הכרחיים של ביטחון לאומי שגבולות ברי הגנה צריכים לענות עליהם: הקריטריון הראשון הוא מתן עומק אסטרטגי. המרחק הממוצע בין הירדן לים התיכון הוא 64 קילומטר שהוא מרחק מינימאלי הנדרש בימי אוימי טילים ותקיפות. "הקו הירוק", לעומת זאת, משאיר מרחק קצרצר לים כשבתווך רצועה צרה בה מתגוררים 70% מהאוכלוסייה הישראלית ו-80%

איתן ברושי

"העבודה נטשה את דרך רבין ואלון, דרך הביטחון וההתיישבות"

מאז הימים בהם נשאה מפלגת העבודה את דגל ההיאחזות בבקעה עברו מים רבים בירדן. איתן ברושי משוכנע שנטישת דגלי ההתיישבות והביטחון היא שהובילה למצבה העגום של המפלגה

למפלגת העבודה במרוצת השנים, ותשובתו של ברושי ברורה: "מפלגת העבודה איבדה את הדרך ובמקום ללכת בדרכו של רבין היא הלכה בדרך של שמאל שמאל וכך היא נראית. היא איבדה את הדרך הייחודית שלה. הרי מי שבנה את ההתיישבות ברמת הגולן, בבקעת הירדן ובצפון ים המלח זה אנחנו. אותנו לא יכולים ללמד מהי אהבת הארץ. בזמנו של רבין הבקעה פרוחה. הוא זה שנתן עידוד גדול לגולן ולבקעה בסיוע השקעות ותמיכה. רבין האמין בשילוב של התיישבות וביטחון".

"אותנו לא יכולים ללמד מהי אהבת הארץ. בזמנו של רבין הבקעה פרוחה. הוא זה שנתן עידוד גדול לגולן ולבקעה בסיוע השקעות ותמיכה"

עוד הוא מוסיף ומתייחס למצבה של מפלגת העבודה כיום ואומר: "הייתה השתלטות עוינת על מפלגת העבודה. איבדו את הדרך של יגאל אלון, רבין ואחרים, והיא הפכה לעיר מקלט לגורמים שונים. נוצרה מציאות שבה 50-60 אלף מתפקדים של שוליים בחברה הישראלית הרחוקים מעמדות רבין והעמדות שאני מבטא, וכתוצאה מכך המפלגה קיבלה צביון של שמאלה ממרצ, ולכן לא מפתיע האיחוד ביניהם. העבודה צריכה לחזור למסלול המרכזי. מקיימים עצרות לרבין אבל איבדו את דרכו העיקרית".

"יגאל אלון אמר 'אתם עוד תתגעגעו לתוכנית אלון' ובגין אמר ש'היו עוד הרבה אלון מורה', ושני 'האלונים' הללו התרחשו. היום מתגעגעים לתוכנית אלון ויש הרבה אלון מורה. זה השילוב", אומר ברושי.

את עמדתו מסכם ברושי וקובע כי "המציאות חיוקה את התפיסה שהבקעה לא נועדה למשא ומתן. ההתיישבות צריכה להישאר עם הצבא ולשם כך התנועה הקיבוצית שלחה לשם גרעיני תנועות נוער. אנשים השקיעו את מיטב שנותיהם לא כדי לנהל מו"מ אלא כדי ליישב את הארץ".

ההפרדות בדרך להקמת מדינה ערבית. בין הטיעונים שמשמיעים אנשי התנועה נשמעת גם הטענה לפיה לא ההתיישבות היא שמובילה לביטחון אלא נוכחות צבאית בלבד. ברושי שומע את הטיעון ודוחה אותו מכל וכל. "זו לא התפיסה של צה"ל. ידוע שבעקבות מלחמת יום כיפור מה שהשפיע על הגבול ברמת הגולן היו השדות, המטעים והישובים, וכך גם בבקעה. לא חל שינוי עקרוני בנושא הזה וגם היום גבולה של ישראל משורטט קודם כל על בסיס ההתיישבות, מושבים, קיבוצים, ערים, עיירות ועיירות פיתוח".

"אנחנו יודעים שחזוקה של ההתיישבות היא גם המרכיב הגדול של הביטחון ושני הערכים הללו תמיד הלכו ביחד. היום זה מרכיב ביטחוני חשוב בצפון במזרח ובדרום. לכן הישוארות הישובים היא לא שאלה של שינוי בתפיסה ביטחונית. קו ההגנה הוא קו הישובים".

על הבכירים בדימוס, חברי תנועת 'המפקדים', אומר ברושי: "לצערי הם לא מספיק מבינים את המציאות. היום, כשהעורף הופך לחזית ושאלת העורף מורכבת יותר אפשר לכאורה להגיד את זה גם על עוד מקומות אחרים. לכן אסור להתפשר. מימוש הריבונות מבוסס על שמירת האדמה. אין מדינה ללא אדמה. אם נתחיל להתפשר לא ברור איפה זה ייגמר".

לא ניתן לערער על ערך ההתיישבות בבקעה ובגבולות

את דבריו מבסס ברושי על התפיסה שמאחורי תוכנית אלון, התוכנית שזכתה בעבר לגיבוי מלא בתנועת העבודה. לטעמו של ברושי, לו הייתה תפיסה זו מתקבלת הייתה היום ישראל חזקה ובטוחה הרבה יותר ומקבלת גיבוי נרחב ומשמעותי הרבה יותר בעולם לפעולותיה.

"אני שייך לתפיסה שדוגלת במדינה יהודית ודמוקרטית, אבל עוד לפני כן עלינו להוסיף מילה אחת - ביטחון, ואת זה מפלגת העבודה לא הבינה. לאור כל ההפתחות הביטחון קיבל משקל גדול ולכן זה הרצף - ביטחון, יהודית ודמוקרטית. צריך למצוא נוסחה שתבטיח קודם את הביטחון. לא נספוג ירי רקטות וטילים עלינו, ובנוסף דרוש רוב יהודי. ברור שאנחנו צריכים התיישבות ולא ניתן לערער עליה, לא בגבולות ולא בבקעה".

לנוכח הפער שהוא מתאר בין מפלגת העבודה של תוכנית אלון למפלגת העבודה של ימינו אלה, קשה להשתחרר מהשאלה מה קרה

"לאור השינויים במזרח התיכון ברור לי היום שלא מספיק לומר שיהיו כוחות צבא לאורך הירדן, אלא דרושה התיישבות על קו ההגנה שהוא קו הירדן. ההתיישבות הייתה ועודנה מרכיב חשוב בביטחון והמדינה צריכה להתייחס לבקעה יותר ברצינות והדבר המרכזי הוא להגדיל את ההתיישבות ולא רק על בסיס חקלאות. יש עוד נושאים שיכולים להיות מגנט לאוכלוסייה שתצטרף גם על בסיס בנים שיישאו וגם על בסיס תושבים נוספים שיצטרפו".

"מימוש הריבונות מבוסס על שמירת האדמה. אין מדינה ללא אדמה. אם נתחיל להתפשר לא ברור איפה זה ייגמר"

לקראת הבחירות המתקרבות מחזירה תנועת 'מפקדים' למען ביטחון ישראל' את קמפיין

צילום: באדיבות איתן ברושי

ברושי עם רבין

תוכנית השכל לריבונות בבקעה

כבר לפני למעלה משלוש שנים ניסתה חברת הכנסת שרון השכל לקדם את הצעת החוק שלה לריבונות בבקעת הירדן, אבל שוב ושוב נתקלה בבלמים פוליטיים ומדיניים. הפעם, היא משוכנעת, זה הולך להצליח

קעת, בעיצומן של מערכות בחירות ולנוכח פרסומה של תוכנית טראמפ והאפשרות שחלון ההודמנות המדיני ייסגר במידה וכהונת טראמפ תסתיים בסוף השנה הנוכחית, הופך השיח על ריבונות בבקעת הירדן לשיח מרכזי בזירה הפוליטית והמדינית, ואולם כבר לפני למעלה משלוש שנים הגישה חברת הכנסת שרון השכל (הליכוד) הצעת חוק להחלת החוק הישראלי על אזור זה. על מאמציה שנבלמו היא מספרת.

בהצעת החוק שלה פרסה חברת הכנסת השכל את מהלך הריבונות בבקעת הירדן ובצפון השומרון למספר שלבים מרכזיים. ניסוח הצעת החוק היה זהיר, היא אומרת, על מנת לאפשר חופש פעולה לוועדה שאמורה לדון ביישומה של ההצעה.

השלב הראשון בדרך לריבונות בבקעת הירדן נוגע להחלה מעשית של השלטון הישראלי באזור זה. המשמעות היא הקמת תחנות משטרה, הסדרת סוגיות של מים, חשמל, ביטוח לאומי, קופות חולים וכיוצא באלה. בהמשך, היא מסבירה, תינתן תושבות זמנית לכ-8000 עד 18000 הערבים המתגוררים בכפרים, חוץ מיריחו שנמצאת בשטח A, כלומר באחריות מלאה של הרש"פ. "לאותם שיקבלו תושבות זמנית יינתן זמן הסתגלות של 5-7 שנים שבסופם יוכלו לבקש תושבות קבע במידה ואין להם עבר פלילי. כעבור עוד 5 או 7 שנים יוכלו לבקש אזרחות בתנאי שאין להם עברות פליליות או עברות ביטחון".

בשלב המקדים, אומרת השכל, "מי שביקש תושבות קבע ועבר עבירה פלילית חל עליו חוק גירוש מחבלים לשטח A או לשטחי עזה".

"עכשיו יש אווירה ומציאות בינלאומית שונה לחלוטין. יש גיבוי של טראמפ. הגיעה הכרזה אמריקאית של אור ירוק למהלך"

ניסיונותיה של השכל לקדם את הצעת החוק נבלמו בוועדת השרים לענייני חקיקה. "משרד ראש הממשלה ביקש כל פעם עוד ועוד זמן כדי לדון בעניין הזה. הם הסבירו את זה בלחצים ובעיות בזירה הבינלאומית, עד שקיבלנו אור ירוק".

השכל מספרת כי במסגרת מאמציה להשיג הסכמה נרחבת בכנסת להצעתה ניסתה לגייס חברי כנסת מ"יש עתיד" אך נענתה בדחייה. זיכרונות הדחייה היא מעוררים בה ספקות באשר לרצינות כוונותיהם של אנשי "כחול לבן" כשהם מצהירים קעת נאמנות לבקעת הירדן ומבטיחים לקדם את החלת הריבונות באזור זה.

ירדן לא תעמיד מכשול מול ריבונות ישראלית בבקעה

// פרופ' אפרים ענבר

צילום: ישראל ברדו

אחד הטעוניהם הרווחים ביותר בימים אחרונים נגד הכוונה להחיל את החוק הישראלי על בקעת הירדן במסגרת "תוכנית המאה" של הנשיא דונלד טראמפ הוא החשש ליציבות הממלכה ההאשמית בירדן. החששות הללו מוגזמים.

ממלכת ירדן היא שותפה אסטרטגית של ישראל כבר הרבה שנים, עוד לפני שחתמה על חוזה שלום עם ישראל בשנת 1994. הסיבה העיקרית היא האויב המשותף לשניהם - התנועה הלאומית הפלסטינית. לשתי המדינות יש מסכת אינטרסים משותפים ענפה הכוללת תמיכה בנוכחות אמריקנית באזור, התנגדות לתנועות על-לאומיות כפאן-ערביות ופאן-אסלאם וכמובן לאסלאם הקיצוני בין שהוא סוני או שיעי. בית המלוכה הירדני גם רואה עין בעין עם ירושלים את האיום האיראני.

ירדן מסתייעת בישראל כדי למנוע את כיבושה על ידי גורמים קיצוניים המאיימים עליה כמו עיראק בשליטת סאדאם חוסיין או סוריה תחת חאפז אל-אסאד בסתיו 1970. ישראל רואה בירדן מדינת חייץ בינה לבין כל הקיצונים מזרחית לה.

ירדן בוודאי לא רוצה ישות מדינית שכנה מעבר לירדן שעלולה להתפתח למעין עזה שבשליטת חמאס. נוחה לה השליטה הצבאית הישראלית בבקעה אשר מגינה עליה ממערב. כך היה גם בתקופה שירשלה שלטה בלעדית בבקעת הירדן עוד לפני הסכמי אוסלו ב' (מ-1995) אשר הגדירו שטח זה כאזור C.

עלינו לזכור שירדן לא נמנעה מלחתום על הסכם שלום עם ישראל (1994) בשעה שירושלים, החשובה יותר מהבקעה, נמצאת תחת ריבונות ישראלית (תמורת הכרה בתפקיד ירדני בהר הבית).

מאז הסכם השלום התלות הירדנית בישראל גברה. ישראל מספקת כמויות הולכות וגדלות של מים מעבר להתחייבויותיה שבהסכם השלום בגלל היכולת שלה להתפיל מי ים. ישראל גם התחילה לספק גז ממאגרי הגז שבים התיכון לשכנה שבמזרח. נוסף על כך, השדולה הישראלית בווינגטון עובדת שעות נוספות כדי להבטיח סיוע כלכלי אמריקני לעמאן.

יתרה מזו, קשה להניח שיופעל לחץ ממדינות ערב כמו סעודיה, מדינות המפרץ או מצרים לנקוט צעדים נגד סיפוח ישראלי של בקעת הירדן. נוכח האיום מאיראן והאפשרות לנסיגת הכוחות האמריקנים מהמזרח התיכון, ישראל נותרה המגן מפני ניסיונות ההתפשטות של הרפובליקה האסלאמית.

נכון שלמשטר הירדני יש התנגדות מבית להידוק היחסים עם ישראל. קשה להסביר לרחוב הירדני את היתרונות שביחסים טובים עם ישראל ובמיוחד את הצורך הביטחוני של ירדן בשליטה ישראלית בבקעת הירדן. אבל אין לזלזל ביכולת הפוליטית של ההאשמים להתמודד עם רחשי הלב האנטי-ישראליים הנפוצים במרחב הממלכה.

צילום: לשכת שרון השכל

ח"כ שרון השכל ודוד אלהיאני

עם זאת היא סבורה כי בעת הנוכחית קיימת הזדמנות להוביל לשינוי. "עכשיו יש אווירה ומציאות בינלאומית שונה לחלוטין. יש גיבוי של טראמפ. הגיעה הכרזה אמריקאית של אור ירוק למהלך. כל ההסתייגויות מכיוון משרד ראש הממשלה ומכיוונה של איילת שקד שעמדה בראש ועדת השרים לענייני חקיקה, ירדו אל מתחת לפני השטח. לכן התחושה היא שבקואליציה נוכל לקדם את המהלך".

חזון גדול מול פוליטיקה קטנה

כדי לנסות ולקדם את המהלך גם בתקופה מורכבת זו של היעדר ממשלת קבע, ניסתה השכל לנצל הזדמנות בה ביקש חבר הכנסת אבי ניסנקורן, יו"ר הוועדה המסדרת בכנסת המתחלפת, להשיג פטור מחובת הנחה להצעת חוק של ח"כ עודד פורר מ"ישראל ביתנו" וביקשה את אותו פטור המקצר תהליכי חקיקה גם להצעת החוק שלה לריבונות ישראל בבקעת הירדן, אבל "כשניסנקורן ראה שיש בקשה שלנו הוא משך גם את הבקשה של פורר ועצר את הדיון שנקבע למחרת בבוקר".

כך הוקפאה שוב הצעת החוק של השכל בשל מה שמקובל בכנסת כהסכם ג'נטלמני בין קואליציה ואופוזיציה, ולפיו מוסכם שאף צד לא יקדם חקיקה בתקופה זו. לנוכח המהלכים הפוליטיים הללו "יש לנו עוד דרך עד שההצעה תגיע למליאה, אבל כשהיא תגיע למליאה הציפייה היא שכל מי שהציעה הוא תומך בבקעת הירדן יעמוד מאחורי המילה שלו. מדובר גם בגנץ, גם בעמיר פרץ ומפלגת העבודה. ניתן היה לקוות לרוב של כמעט מאה חברי כנסת. אתה לא מצפה שהם ישתפנו עכשיו, אבל ניתן לשער שהמציאות תראה קצת אחרת", אומרת השכל בנימה מפורחת ומודעת למאבקי הכוחות בזירה שבה היא פועלת.

וכדי להסיר כל ספק מדגישה השכל שהמהלך בבקעת הירדן אינו אלא צעד ריבוני ראשוני כאשר היעד הוא ריבונות על כלל יהודה ושומרון.

"ירדן בוודאי לא רוצה ישות מדינית שכנה מעבר לירדן שעלולה להתפתח למעין עזה שבשליטת חמאס. נוחה לה השליטה הצבאית הישראלית בבקעה אשר מגינה עליה ממערב"

הכותב, פרופ' אפרים ענבר, הוא נשיא מכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון (JISS)

אלוף במיל' רונן איציק

החלת הריבונות על הבקעה - צורך השעה

// אל"ם מיל' רונן איציק, תנועת הביטחוניסטים

היא לאפשר התיישבות בכל מרחב אפשרי, מגבול אחד ועד גבול אחר. בישראל קטנת הממדים אין אפשרות אחרת. לא ניתן עוד לוותר על שטח. התכוננו עד לרמות בהן עתודות הקרקע הפכו למוזעריות.

הסוגיות האלו בוערות בימים אלו, כאשר עולה הרעיון להפוך את בקעת הירדן ל"מרחב חיץ ביטחוני". חשיבה מעין זו היא שטחית ורופסת. לשם מה ההגדרה הזו? כביכול מדובר במרחב נטול התיישבות, עליו יגנו כוחות צבא במסגרת פרמטר בטחוני בלבד? היעלה על הדעת?

בעידן בו כל הקו המזרחי שלנו מצוי תחת טלטלה, האיראנים שואפים להרחיב את ההגמוניה שלהם ומיליציות שיעיות, או לחילופין ארגוני טרור בסגנון דאע"ש או אל קאעידה המובילים כאוס, ינשקו לגבולותינו, ושם, במרחב הזה נחזיק חיילים בהגנה על קו ערטילאי נטול תשתית התיישבותית? הרי זה מעקר מן היסוד את ההבנה של חייל על מה הוא מגן ונגד מה הוא מגן.

יתרה מכך, יצירת חיץ "ביטחוני" נטול התיישבות בבקעה, משמעו להקים רצועת ביטחון מזרחית. אנו, הישראלים זוכרים היטב את לקחי השהייה ברצועת הביטחון בלבנון. אנו זוכרים איך זה מתחיל ואיך זה נגמר, בבריחה עם "הזנב בין הרגליים".

"הבקעה היא חגורת ההגנה האסטרטגית שלנו כלפי מזרח. יש לטפח את ההתיישבות ולהעצים את החיים במרחב. זהו חבל ארץ חיוני בראייה אסטרטגית"

החשיבה להקים מרחב הגנה ביטחוני נטול התיישבות בבקעת הירדן היא מחשבה מופרכת ובלתי אחראית. מהלך מסוג זה הוא ספירה לאחור לקראת ויתור על הבקעה. החשיבה חייבת להיות

ופטרויטיזם הוא מפלטו של הנבל, מחקרים מגלים כי תחושת החיוניות מובילה למוטיבציה להתגייס, הן לסדיר והן למילואים. כאשר אין תחושת חיוניות, אין מוטיבציה להתגייס לשירות צבאי, פשוטו כמשמעו.

במקרה הייחודי של מדינת ישראל, בעלת השוליים הצרים המאפשרים הגנה. הצבתו של חיל מצד כזה או אחר במעין רצועת חיץ ביטחוני נטולת התיישבות מעקרת מתוכן את תחושת החיוניות הנובעת מהימצאות מתיישבים במרחב ההגנה. כשזה חסר, התכלית חסרה, ולא יסייעו נאומים או כרזות. חייל שלא רואה על מה הוא מגן, יגן פחות טוב.

מעבר לכך, ההיסטוריה הקצרה של ישראל לימדה אותנו שבמקום בו אין התיישבות, מרחבי ההגנה "פריכים", קרי, המוטיבציה לסגת לאחור תמורת "נזיד עדשים" מדיני פשוטה יותר. כאשר לא צריך לפנות ישוב קל יותר לסגת, וכאשר מדובר בשטחים הנתונים תחת סכסוך, על אחת כמה וכמה. התיישבות מהווה מרכיב מוטיבציוני ראשון במעלה לצמצום מרחב ההחלטה של מדינאים באשר לקביעת הגבול שמשמעו פירוק התיישבות.

ומכאן לדיון הערכי יותר - לשם מה מדינה? ולשם מה מדינת היהודים?

מבט על מדינה של ישראל מגלה שיותר מ-70% מאוכלוסייתה מרוכז בקו "חדרה-גדרה" ולאורך מישור החוף, רצועה ברוחב של 4-8 ק"מ, ובאורך של 100 ק"מ. זהו אזור צפוף הנתון לאיומים רבים, בוודאי בעידן של מלחמות טילים ורקטות. באותו מרחב ממש מצויה כל התשתית האסטרטגית של המדינה: גז, חשמל, מים, תקשורת ועורקי תחבורה.

את כל התשתית האסטרטגית ואת רוב האוכלוסייה ריכזנו במרחב מצומצם ומאויים. בעידן הזה מתחייבת חשיבה אחרת, בטח כאשר עתודת הקרקעות הולכת ומצטמצמת והביקוש לדיוור הולך וגדל. היכן נשכן את דורות העתיד? באילו מרחבים ניתן יהיה לחיות?

מדינה חייבת להתבונן נכוחה לעבר האתגרים האלו, ובוודאי כאשר מדובר במדינה בממדיה של ישראל. כל קילומטר של ויתור, או הקמה של תשתית במרחק מהגבול, משמעותה אי מיצוי השטח. תכליתה של מדינה, לבטח דמוקרטית,

מאז ומעולם סומנו גבולותיה של מדינת ישראל על ידי קווי התיישבות. עצם היותם של אזרחים, רבים מהם חלוצים לכל דבר ועניין, בחזית המדינה מהווה את ההצדקה האולטימטיבית להגן עליהם. כאשר הדבר חי בממשק עם גבול בינלאומי, המשמעות היא מימוש מלוא הריבונות של הממשלה על השטח.

שאלת הריבונות היא סוגיה הנידונה בלא מעט דיסציפלינות - משפטיות, בין לאומיות, ובהקשרים של חוק וממשל. את תלמידי בתי הספר בישראל, בטרם הגעתם לבחינות הבגרות, מלמדים ריבונות מהי. בתמצית הדברים נאמר שמדובר במרחב שבו לממשלה נתונה יש סמכות להפעיל את כלל יכולותיה, ולקבל על אותו מרחב כל החלטה.

ומה בעצם הדבר אומר? ריבונות מסמנת את מרחב הפעולה האפשרי של ממשלה. מה שמצוי בתוך קו הריבונות הוא בסמכותה לכל החלטה, ומה שמעבר כבר לא. בגישה גיאומטרית הגבול הבין לאומי הוא מסגרת הריבונות. מעבר אליו אין לממשלה סמכות עם גיבוי בין לאומי לפעול.

"ההיסטוריה הקצרה של ישראל לימדה אותנו שבמקום בו אין התיישבות, מרחבי ההגנה 'פריכים'"

מבט על גבולותיה של ישראל ממחיש היטב את הדרך לממש ריבונות במלואה:

בצפון, יישובי הקו הכחול בגבול עם לבנון מצויים על הגבול עצמו, חלקם אף ממש משיקים לישובים בטריטוריה לבנונית שמעבר לגדר. לדוגמה רכס רמים, הנושק לכפרים לבנוניים רבים, בואכה מטולה. המצב דומה בגולן, ואף לאורך הגבול עם ירדן. הגבולות של ישראל מסומנים דה פקטו על ידי יישובים.

בדרך זו כלל כוחות הצבא, הפועלים לשם מימוש הריבונות ולשם הגנה על הגבולות, מקבלים משנה תוקף. אין מדובר בהגנה על קו ערטילאי, אלא בהגנה על התיישבות. חייל באשר הוא מבין היטב את הצורך והחיוניות בפעולתו כאשר הוא מצוי בנקודה שממנה הוא רואה בטווח קצר את המהות לשמה הוא נמצא היכן שהוא נמצא - קו היישובים. שם חיוני להגן ואין דרך אחרת.

הסוגיה העומדת לפתחנו עוסקת בשאלת המוטיבציה של לוחם באשר הוא הגן על גבול. בצה"ל, המתבסס על שירות חובה ומילואים, מוטיבציה זו נעוצה לפני הכל בתחושת החיוניות של הלוחמים להגן על היישובים שבאחריותם. כאשר ציווי זה מתממשק עם הגנה על הגבול, הרי שהצורך אינו נתון לדיון. הוא מובהק, והוא יוביל את הלוחם במלוא המוטיבציה לבצע את משימתו.

מחקרים רבים מצביעים על כך שחיוניות ההגנה של צבא והמוטיבציה של אזרחים להתגייס לצבא כזה נובעת לפני הכל מתחושת החיוניות. גם היום, במאה ה-21, בה יש טוענים כי הדמוקרטיה הפכו לפוסט-מודרניות

הפוכה לחלוטין - הבקעה היא חגורת ההגנה האסטרטגית שלנו כלפי מזרח. יש לטפח את ההתיישבות ולהעצים את החיים במרחב. זהו חבל ארץ חיוני בראייה אסטרטגית, ובמקום להפכו ל"חיץ" משמים, יש להפכו למרחב שוקק חיים.

כאשר מתבוננים בטבע של חבל ארץ זה, מים המלח ועד חמת גדר, מיריחו ועד ירושלים, לא ניתן להתבלבל, מדובר בחבל ארץ מופלא, הטומן בחובו את סלע קיומנו, לרבות תשתית תרבותית עתיקה. לנו, היהודים, יש זיקה היסטורית לאזור הזה, וכאשר מדובר בשאלת ריבונות, לאותה זיקה יש את המשמעות הרבה ביותר.

כל ביטחוניסט מבין היטב את הצורך בבקעת הירדן כחבל ארץ מפותח ומוגן. הכאוס במרחב עיראק והמגמות האיראניות באזור מחייבים את ההבנה לפיה החלת הריבונות על בקעת הירדן מהווה צורך מובהק. וויתור על ריבונות בבקעה במדינה צרה כשלנו עשוי להוות בעתיד סכנה קיומית לישראל, לא פחות מכך.

מח"ט הראל בעבר וכיום חוקר ומרצה

תהלוכת טרקטורים בבקעת הירדן תחת הסיסמה 'ריבונות עכשיו'

"חד משמעית. רבין תמך בריבונות על הבקעה"

תחת כהונתו כיו"ר משקיעה הקק"ל לא מעט בחקלאות ובמיזמים שבקעת הירדן. דני עטר מאוכזב ממפלגתו אך מתכוון לשוב לצוות הנהגתה: "עמדת העבודה בנושאי ביטחון והתיישבות נשחקה"

דני עטר יו"ר קק"ל

צילום: מערך ההסברה מק"ל

בשנים האחרונות משקיעה הקרן הקיימת לישראל לא מעט במיזמים חקלאיים, חינוכיים ותרבותיים בבקעת הירדן. לדני עטר, יו"ר הקק"ל, איש מפלגת העבודה, הדברים מתיישבים היטב עם תפיסת עולמו המדינית. "אמנם גם במפלגה שלי יש ויכוחים על כך, אבל באופן אישי, בתפיסת העולם שלי אני לא שונה מרבין, מיגאל אלון ומכל אותם מנהיגים שעל פי תפיסתם הבקעה צריכה להיות חלק ממדינת ישראל. אסור לוותר על הבקעה וגם לא על גב ההר. בהקשר הזה עמדתי לאורך שנים רבות היא ברורה וחד משמעית". לזאת הוא מוסיף ומעיר כי לתפיסתו "דברים כאלה צריכים להיות מוסדרים במסגרת משאים ומתנים, אם יש עם מי לדבר".

על עמדתו של יצחק רבין ז"ל בסוגיית בקעת הירדן, קובע עטר כי אכן תמך בריבונות הישראלית על בקעת הירדן. "חד משמעית. שמעתי זאת מרבין באופן אישי ושוחחתי אתו על כך רבות בזמנו. זו הייתה עמדתו החד משמעית".

"יש קשר בין העובדה שאולי היום אני לא נמנה על הרוב הגדול של המפלגה, כפי שפעם הרוב צידד בעמדות האלה, לבין זה שאנחנו מפלגה יותר קטנה"

במפלגת העבודה, מפלגתו של דני עטר, הדעות חלוקות ולטעמו ככל שזו פנתה מהנתיב ההתיישבותי-ביטחוניסטי שבו דגלו אישים כרבין ואלון, הלך והצטמק גודלה עד למדידה כיום. "יש קשר בין העובדה שאולי היום אני לא נמנה על הרוב הגדול של המפלגה, כפי שפעם הרוב צידד בעמדות האלה, לבין זה שאנחנו מפלגה יותר קטנה. אני רואה קשר ישיר בין הדברים. זה חלק מתהליך השחיקה של העמדה ההיסטורית של מפלגת העבודה, של אחדות העבודה, שבה להתיישבות ולביטחון היה את המשקל הגדול ביותר לתפיסת העולם. וכשאני אומר התיישבות אני מתכוון לכל חלקי הארץ, בעיקר בקביעת גבולות המדינה. היום מפחדים לדבר על זה אבל זה היה המוטיב המרכזי של מפלגת העבודה. קצה התלם הוא גבול המדינה

"זה היה המוטיב המרכזי של מפלגת העבודה. קצה התלם הוא גבול המדינה וזה נקבע בזיעה ודם"

צילום: כולל 90

ח"כ יועז הנדל כחול-לבן

ישראל רוב מוחלט להבנה שבקעת הירדן היא צורך אסטרטגי. כך טוענים בליכוד וב"מינה" למרות שלא עשו עם זה שום דבר, כך זה במצע של 'כחול לבן' וכך בחלק ממפלגת העבודה, אבל בחרו במודע שלא ללכת על איחוד. היה סירוב של מפלגות ימין לעשות את זה כי היה חשוב להם לשמור על שלטון נתניהו. אני לא חושב שמישהו מהם רוצה באמת להחיל את החוק. זה נראה בעיניי כמו ניסיון לאסוף מנדטים של אנשים תמימים לפני בחירות".

דבריו של הנדל נחרצים, אם כי הם מתנגשים עם קביעתו הנחרצת של שותפו למפלגה, חבר הכנסת עופר שלח, ולפיה "סיפוח בקעת הירדן לא היה ולא יהיה חלק ממצע כחול לבן". אנחנו מבקשים מהנדל ליישב את הסתירה הזו ולשם כך הוא מפנה אותנו ליו"ר המפלגה, בני גנץ.

"כשבני גנץ אומר שהוא יפתח את הבקעה ויהפוך את מעלה אפרים למרכז עירוני ושנכפיל את מספר המשקים, זה לא דיבורים בעלמא". ובכל זאת, אנחנו מבקשים שיסביר את דבריו של עופר שלח והנדל רואה את ערבוב הדעות שבמפלגתו כיתרונה וייחודה. "במפלגה הזו מה שיפה הוא שיש במצביעים שלה שלישי ימין, שלישי שמאל ושלישי מרכז ויש לזה גם ביטוי גם בחברי הכנסת. כשמדברים על שותפים טבעיים אני יותר שותף טבעי של מי ששירת בצבא ונלחם איתי כתף אל כתף מאשר עם ליצמן. אולי נסיים בקואליציה עם ליצמן, אבל קווי היסוד הם ציוניים כפי שאפשר לשמוע מגנץ, מאשכנזי ומבוגי. עזוב אותי ואת עופר שלח. אנחנו דרג ב". את הסיכוי לממשלת 'כחול לבן' הנתמכת מבחוץ על ידי הערבים רואה הנדל כספינים חסרי בסיס. "אני לא רואה קואליציה עם טיבי", הוא אומר.

כשהוא נשאל אם הוא רואה את מפלגתו גם מחיה רשמית את החוק על בקעת הירדן, או מעדיפה אפיק מעשי של בנייה ללא הגדרה מדינית הקבועה בחוק, הנדל משיב: "מאשימים אותנו שאנחנו מפא"יניקים, אז את הדבר הטוב של 'עוד דונם ועוד עז' אני מוכן לקחת על עצמי. בעיניי לנטוש את בקעת הירדן ולהשאיר אותה נטולת אוכלוסייה כמו מה שקורה עכשיו ולא לחבר אותה לתשתיות כמו מה שקורה, ולהציע אותה בשירות שלום כמו שקרה בממשלת נתניהו זה מגמה הפוכה. הרבה לפני הספינים על ריבונות אני מצפה להשקיע שם משאבים ולפתח ואני בהחלט מקווה שנגיע גם לקונסטלציה שתאפשר את החלת הריבונות בתנאים המתאימים, אבל אני לא מתכוון לשחק במשחק הספינים של נתניהו.

אין ריבונות? עיקר האשמה על ממשלות הימין

חבר הכנסת יועז הנדל רואה בשיח הריבונות לא יותר מאשר ספין, ומשוכנע שדווקא ממשלה בראשות בני גנץ תביא לריבונות מעשית על בקעת הירדן

השיחה עם יועז הנדל, אולי הסמן הימני המובהק ביותר של 'כחול לבן', לוחמנית ונוקבת. יש בליבו לא מעט על ממשלות הימין לדורותיהם כשהוא מדבר על בקעת הירדן, ואצבע מאשימה מיוחדת הוא מפנה, אולי כצפוי, לעבר ממשלת נתניהו.

רגע לפני שהוא מציג את ביקורתו החריפה על התנהלות תומכי הריבונות בממשלה, בכנסת ומחוצה להן, הוא מבהיר את עמדתו הבסיסית לפיה "בקעת הירדן היא עבורי חלק ממדינת ישראל והיא גם החלק הכי חשוב מבחינה אסטרטגית. בלי בקעת הירדן כל המריבות על עמונה ונתיב האבות הן פרטים סמליים ונחמדים, אבל הרבה פחות חשובים. הבקעה היא אירוע אסטרטגי, יגאל אלון הבין את זה, אבל מאז העניינים הלכו והתדרדרו, בעיקר בממשלות ימין".

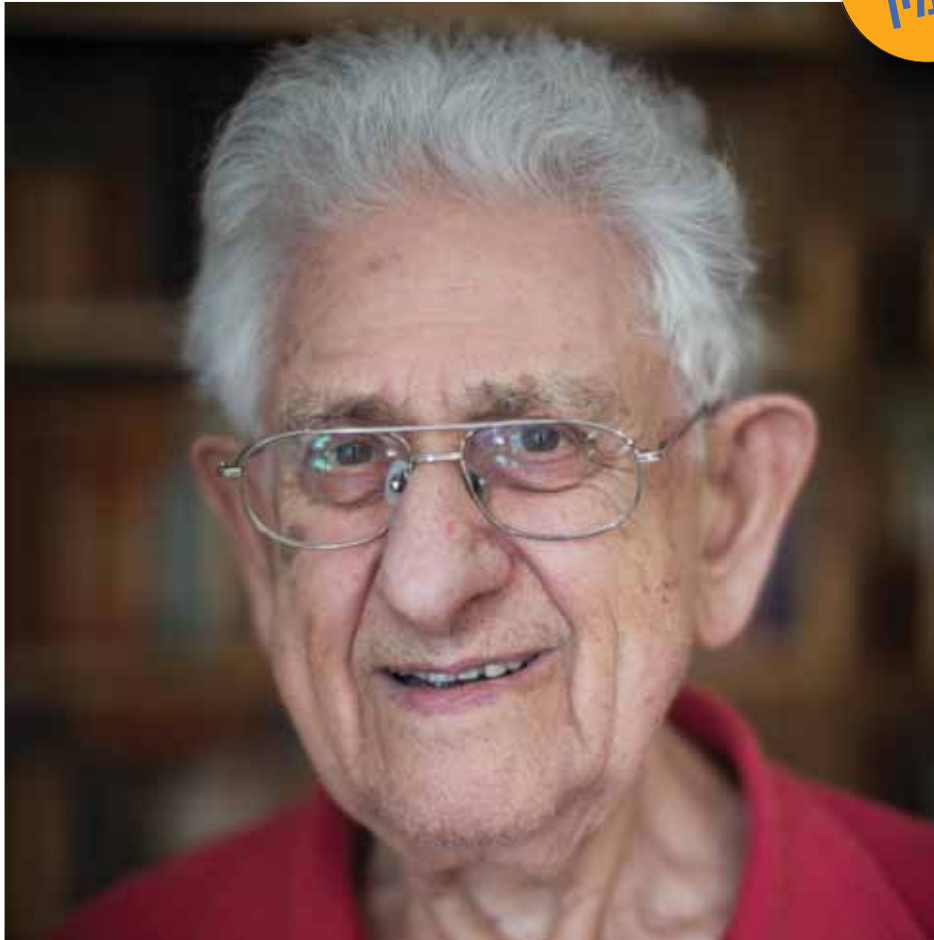
בדבריו מאשים חבר הכנסת הנדל דווקא את הארגונים הקוראים לריבונות כ'נחלה', 'נשים בירוק' ואחרים בשיתוף פעולה עם מה שהוא מגדיר כהפרחת בלונים חמים באוויר. "בכל מערכת בחירות מדברים על סיפוח כאילו זה הולך לקרות, ואחר כך מסבירים למה לא זה קרה. תמיד השמאלנים אשמים, הערבים אשמים, השותף הפוליטי אשם או האופוזיציה אשמה. זה ממש חכמי חלם. מעולם לא היה כאן דיון רציני על יעדים אסטרטגיים, אלא רק ספינים וכולם משתפים עם הספינים הללו פעולה".

"מפלגות הימין משתפות פעולה כי הן בשלטון, אבל אסטרטגית לא התקדמו סנטימטר ב-52 השנים האחרונות, אלא רק הלכו אחורה, ועיקר האשמה היא על ממשלות הימין כי ככל שמדברים יותר עושים פחות", אומר הנדל הסבור כי תנועות כדוגמת תנועת הריבונות מקיימות כנסים סביב רעיון הריבונות אך בפועל תומכות בכל מערכת בחירות במי שבמוכון לא מחיל את החוק הישראלי. "הם לא רוצים. אין כאן עניין של יכולת", הוא בטוח. "אם הם לא יכולים שלא יבטיחו, אבל כבר 6 מערכות בחירות הבטיחו לספח חלקים מאוי"ש".

"אבל אסטרטגית לא התקדמו סנטימטר ב-52 השנים האחרונות, אלא רק הלכו אחורה, ועיקר האשמה היא על ממשלות הימין"

הוכחה לאזלת ידה של ממשלת הליכוד בסוגיית הריבונות מוצא הנדל על רק שלוש שנות שלטונו של דונלד טראמפ בבית הלבן והממשל הידודי שהיא מנהיג. "זה הנשיא הכי ידודי לישראל בהקשרים הללו של יהודה ושומרון, ובמערכת הבחירות האחרונה הייתה הצעה אמריקאית אמיתית להחיל ריבונות ובתנאי שיהיה איחוד מפלגות מימין ומשמאל. רצה הגורל ויש בכנסת

ח"כ לשעבר. עו"ד אליקים העצני

"מחליקים לגרוננו פצצת זמן עטופה בריבונות"

פצצת זמן. כך מגדיר עו"ד אליקים העצני את תוכנית טראמפ. את נתניהו הוא רואה כאיש מכירות בעל יכולות נדירות למכור כל דבר למען מטרותיו הפוליטיות

האידיאולוגי: "אסור לנו להגיד שאנחנו מתנגדים להקמת מדינת מחבלים, מפני שגם אם ידענו שזו תהיה מדינה של לורדים אנגלים לא היינו צריכים לתת מאדמתנו למישהו, גם לא למדינת איינשטיינים או אצולת העולם. זה שהם יהיו מחבלים זה עניין אחר".

"משום כך אני מברך על תגובתה של תנועת הריבונות שאנחנו לא מוכרים את מולדתנו, גם לא במחיר טוב. אנחנו שומעים דיבורים על המחיר הרע, אבל במחיר טוב היינו מסכימים? לא מוכרים את האימא ואת המולדת".

ולכל אלה מוסיף העצני ותוהה גם על ההתנהלות הדמוקרטית שסביב התוכנית האמריקאית. "אצל הסובייטים היה הפוליטיבירו, ששם דנו על דברים כאלה. לפני שנתניהו יצא מטעם עם ישראל לומר את הדברים האלה ולקבל את כל תוכנית טראמפ האם היה דיון בליכוד, בממשלה, בקבינט, בפורום כלשהו? אולי במטבח שלו עם שרה. רגע, אנחנו דמוקרטית? הוא חייב אותנו ללא החלטה של אף אחד. האם מי שהצביע לליכוד הצביע בעד זה? אנחנו חיים בדמוקרטיה. ואף אחד לא אומר מילה".

הצבא הטורקי ואיש לא יגיד לו מילה על כך שהוא התחייב לפני שנים על דבר כלשהו", אומר העצני ומוסיף הערה: "זה יקרה בין היתר כי כל העולם יהיה לצידם".

"אני לא מקבל את האשליה שאף אחד מהם לא יחתום. יימצא אחד שיחתום כפי שהיו כבר שניים שחתמו וקיבלנו את סיני ואת אוסלו"

העצני קורא לנו להקשיב היטב לדבריו של הנשיא האמריקאי. "טראמפ אומר שהוא נתן מתנה שאין כדוגמתה, ריבונות. אחר כך בעקבות הריבונות הזו ממילא יהיה להם כל היתר. כל הכבלים שתנסה לשים על ידיהם לא יישארו. זה העניין ומי שלא רואה את זה מתאבד".

ומה באשר לריבונות הישראלית שכלולה בעסקת טראמפ? "זו חלוקת הארץ", מזכיר העצני ומוצא קשר ישיר למצע מפלגת מרצ שגם היא מציעה תוכנית המבוססת על אותו עיקרון. את סעיפי הריבונות הללו רואה עורך הדין העצני לא יותר מאשר החומר הרך שבו נתניהו עוטף את פצצת הזמן כדי שהיא תחליק טוב יותר בגרונו.

"מבחינת ארץ ישראל הוא לא שמאל אבל גם לא ימין. הוא אדיש. אין לו יצר לארץ ישראל, הוא לא רואה את ארץ ישראל מעל הכול", אומר העצני הקורא לימין להתלכד למאבק נגד תוכנית טראמפ. אם זה לא יקרה, הוא אומר, המשמעות היא שאין ימין בישראל.

העצני אמנם מקדיש חלק ניכר מדבריו לסכנה הביטחונית קיומית למדינת ישראל לצידה של מדינה פלשתינית, אך מדגיש גם את הפן

מצליח לארוז את התוכנית כך שהימין חוגג. את זה הוא עושה בטכניקה מיוחדת כשהוא קובע שלמדינה הזו לא יהיה צבא והנוכחות הצבאית בה תהיה ישראלית ושהישובים יישארו במקומם ושהמעברים, לבד מהמעבר מרצועת עזה, יהיו בידינו ושהבקעה תהיה בידינו, וכך גם השמים והשדה האלקטרומגנטי ושהם יגידו שישאל את מדינה יהודית ועזה תפורק מנשקה ושאר מחוות. נתניהו אומר שזה רק נקרא מדינה, אבל במהות זו אוטונומיה".

את המהלך הזה מגדיר העצני כ"מלכודת פתאים" או כ"מלכודת דבש" והוא מבהיר ומסביר: "כל הדברים האחרים לא יחיו יום אחד כמו כל ההתניות של אוסלו". בדבריו הוא מבטל את הניסיון להיתלות בדבריו של אבא אבן המנוח ולפיהם הערבים לא החמיצו שום הזדמנות להחמיץ הזדמנות, ניסיון של תומכי התוכנית לראות באופציית המדינה הפלשתינית רעיון חסר סיכוי מעשי. העצני מזכיר שפעמיים הערבים דווקא הוכיחו שהם לא מחמיצים הזדמנויות. "היה מדינאי אחד, אנואר סאדאת, אולי הגדול שבמדינאים, שאכן חתם, והיה גם הערבי הגדול בחלואות, יאסר ערפאת, שגם הוא חתם בחליפת מכתבים על הכרה במדינת ישראל כפי שדרשו ממנו חכמי אוסלו. הוא הרי התחייב שלא יהיה טרור מכאן ולעולם ובאותו רגע ממש הוא ייסד את התנזים".

העצני מזכיר כי באותם הסכמים פורט גם מספר הרובים והאקדחים שיהיו בכל תחנת משטרה פלשתינית, אך "מישהו העלה על הדעת שהם יקיימו משהו? אבל על זה נבנה הסכם אוסלו שקבר למעלה מאלף וחמש מאות יהודים. אז אני לא מקבל את האשליה שאף אחד מהם לא יחתום. יימצא אחד שיחתום כפי שהיו כבר שניים שחתמו וקיבלנו את סיני ואת אוסלו".

"הרי בשבילם לא לקיים זה המובן מאליו. כך אנחנו מכירים אותם מאה וחמישים שנה. פתאום אנחנו תמימים ואומרים שהם יחתמו? מכל מה שיובטח לא יישאר כלום אלא רק המילה ריבונות פלשתינית שתשלט על הכול כמו הפרות הרוות בחלום פרעה. מכוח הריבונות הוא יזמין את

עו"ד אליקים העצני, מנפיליה של תנועת ההתיישבות ביהודה ושומרון, רואה ושומע את האופן בו מציגים נתניהו וטראמפ את 'תוכנית המאה' והוא כמעט מתפלץ. "זו תוכנית ימין?", הוא שואל ולא מצליח להבין את צהלות השמחה והתשוואות במחנה הימין.

"אם לפני חודש הייתי מעלה תוכנית שבה יש את חלוקת הארץ, את קבלת מתווה של שתי מדינות לשני עמים, בירה למדינת פלשתינ באבו דיס ובחלקים של ירושלים, השארת גושי התיישבות רצופים תוך השארת 15 ישובים מרכזיים כמובלעות ואיים מבודדים, מה שניתן להגדיר כתוכנית גושים משופרת. לזה הייתי מוסיף ומציע לתת לערבים חלקים מהנגב ואת ואדי עארה כשהחלק בנגב הוא גדול יותר מרצועת עזה. בנוסף הייתי מציע קשר דרך מנהרה שאינה בשליטת ישראל בין יהודה לרצועת עזה, קשר שיחצה את הנגב ודרכו יוכלו להעביר כל דבר ללא פיקוח. הם הרי יוכלו לבנות נמל בעזה כשטח ריבוני פלשתיני ודרך המנהרה להכניס ליו"ש נשק או גודו חיילים טורקי כפי שנסלחו חיילים שכאלה ללוב האם מישהו היה מגדיר תוכנית כזו כתוכנית ימין?", תולה העצני שאלה גדולה וארוכה בחלל האוויר המדיני-פוליטי.

"כל אדם היה מגדיר תוכנית שכזו כתוכנית שמאל, אבל הגאוויות של נתניהו היא שהוא מצליח לארוז את התוכנית כך שהימין חוגג"

"הרי כל אדם היה מגדיר תוכנית שכזו כתוכנית שמאל, אבל הגאוויות של נתניהו היא שהוא

יש הכרה עקרונית בזכותו של עם ישראל על ארץ ישראל

שלמה נאמן היה במשלחת ראשי יש"ע לוושינגטון ושמע את נתניהו זמן קצר טרם פרסום תוכנית טראמפ, הוא מודע לסכנות ועם זאת רואה בתוכנית הזדמנות היסטורית

פתרון אמת

מובא כאן ראיון עקרוני יש להכין תוכנית פעולה מפורטת. אברהם שבות, מתכנן איזורי, גיאוגרף ועוסק בגאולת קרקעות

צילום: אילן ארטוקין

שלמה נאמן ראש מועצת גוש עציון

המלאכותית ובקעת הירדן לא יוכלו למנוע טרור. לחץ בין לאומי יביא במרוצת השנים לביטול השליטה הצבאית במדינה אחרת. ברור שכל הסכמים שיחתמו עם הגוף המדיני הערבי גם באחריות בין לאומית יופרו ואינם שווים את הנייר עליהם ייכתבו ברגע בו יחשבו הערבים שהם די חזקים.

למדינה כזו אין גם זכות קיום מבחינה כלכלית. ניסיון הרשות הפלסטינית יוכיח. המדינה ותושביה יוכלו להתקיים רק במימון של מדינות העולם ושל מדינת ישראל. לאחר שנים מעטות כל העול הכלכלי ייפול על מדינת ישראל.

לנוכח כל זאת המסקנה החד משמעית היא שאסור להקים מדינה נוספת בין הירדן לים התיכון. על הפתרון המדיני להיות יצירתי ומורכב וכוז שייתן מענה לרוב הסוגיות וגם יתבצע בהדרגה כך שניתן יהיה לשפרו ולשנותו במידת הצורך.

הפתרון המוצע החלת הריבונות הישראלית על כל יהודה ושומרון. האוכלוסייה הערבית תקבל אוטונומיות אזוטריות בהתאם לחלוקה שבטיית וגושי התיישבות. פתרון זה נותן מענה לרוב הסוגיות והתנאים הנדרשים לחיים של שתי אוכלוסיות בארץ אחת.

עקרונות התוכנית: ריבונות ישראלית תבטיח שלום ורמה כלכלית טובה לכל. אוטונומיות מקומיות יחסלו את התקווה למדינה פלשתינית. האוטונומיות יחולו סביב הערים הגדולות והכפרים הסמוכים להן. שאר השטח הכפרי באחריות ישראל. האוטונומיה תהיה בכל התחומים למעט ביטחון. קשרים דיפלומטיים יתקיימו באישור ישראלי. התשתיות המרכזיות תהיינה משותפות. הסכמים כלכליים יאפשרו לתושבי האוטונומיות לעבוד בישראל מחוץ לשטחי האוטונומיות. במקרים מיוחדים, כאשר תושב אוטונומיה יבקש אזרחות ישראלית, הוא יוכל לקבלה באופן פרטני בתנאי שיעמוד בבדיקות ובתנאים שיקבעו מראש.

לא תהיה קליטת פליטים באוטונומיות. ארגון אונר"א יורק. הטיפול באלו שיוקרו כפליטים אמתיים יועבר לטיפול נציבות האו"ם לפליטים (UNHCR) גוף שהתמחה ביישוב עשרות מיליוני פליטים ברחבי העולם תפקידו יהיה ליישב את פליטי 1948 שנשארו תוך חמש שנים.

מובא כאן הרעיון העקרוני. יש להכין תוכנית פעולה מפורטת שתעסוק בכל סוגיות החיים וביחסים של האוטונומיות עם מדינת ישראל.

האידיאולוגיה הערבית מוסלמית היא שאין זכות קיום לישות מדינית שאינה מוסלמית במרחב המוסלמי של הכליפות ההיסטוריות, היא העומדת בבסיס הסרבנות העקבית שלהם להגיע להסדר כלשהו המכיר במדינת ישראל. הערבים אינם מכירים בהיסטוריה היהודית בארץ ישראל, בזכויות המשפטיות של העם היהודי על הארץ ובמוסר הבין לאומי של הקמת מדינת ישראל. יתרה מזאת מבחינתם אין עם יהודי. היהודים הם קבוצה דתית שעמדת להם הזכות להיות בני חסות מדוכאים בלבד.

כל המצאת העם הפלשתיני לא נועדה אלא להנציח את המאבק הבלתי מתפשר הזה. מעולם לא נועדה ההמצאה הזו להקמתה של מדינה פלשתינית, שהרי כזו יכולה הייתה לקום זה מכבר, ב-48', בין 1948 ל-1967 ובשנות התשעים לאחר הסכמי אוסלו..

ההצעות המדיניות שהועלו עד כה התבססו על שתי הנחות סותרות: הראשונה: בארץ ישראל יש שני עמים בעלי זכויות טווענים לאותה ארץ, וממילא המסקנה שתי מדינות לשני עמים.

השניה: העם היהודי הסכים מאז הצעות החלוקה בשנות השלושים לכל הסדר שהוצע. גבולות מדינת ישראל נקבעו בניצחון במלחמת הגנה. לולא איומי ההשמדה של מדינות ערב לא הייתה פורצת מלחמת הישע (ששת הימים). משחזר עם ישראל למולדתו ההיסטורית במלחמת מגן אינו יכול לתת את מולדתו לאחרים.

ניסיון הדמים של הסכמי אוסלו הוכיח כי כל גוף ריבוני-ערבי שיוצב ממערב לירדן ישמש כלי בדרך המובילה להשמדת ישראל. על הסכמי אוסלו חתמו מנהיגי הערבים כחלק מהמסורת המוסלמית הקובעת כי ביכולתו של מוסלמי לחתום על הסכם כאשר הוא חלש, אך כאשר יתחזק ניתן יהיה להפר את ההסכם. יאסר ערפאת הכריז על כך במפורש בנאום ויהנסבורג המפורסם. ההסכמים שהיו לחבל הצלה לאש"ף שהיה במצב הגרוע ביותר מכל בחינה היו רק כלי להתאוששות ובעיקר לקבל שטח בארץ ישראל ועל כן מיד הפורו.

לא בכדי במפות של הרשות הפלסטינית מדינת ישראל וכל היישובים הישראליים שהוקמו לאחר קום המדינה אינם קיימים, ובמקומם מופיעים שמות היישובים הערביים שנהרסו ב-1948 ולאחריה ולא לשווא כל ארץ ישראל נקראת בפיהם פלשתינה. גם במערכת החינוך מחנכים ללא הרף לשנאת מדינת ישראל ואזרחיה, לטרור ולחיסול מדינת ישראל.

מדינה זרה ובמיוחד ערבית בלב המולדת היהודית תחזיר את מדינת ישראל למצב שלפני מלחמת ההצלה בשנת 1967. כל מרכז המדינה, בין חיפה לאשדוד, הלב הדמוגרפי והכלכלי של מדינת ישראל יהיה ברוחב בין 13 ל-20 ק"מ ויעמוד תחת סכנה קיומית אף יותר מהמוכר לנו בעוטף עזה.

במציאות שכזו אין צורך ברקטות, טילים או צבא. די בחוליה או אדם בודד עם מרגמה מתוצרת בית כדי לשתק את החיים במדינה. גם שליטה צבאית ישראלית על המדינה

הוצבה בפני נתניהו הדרישה שלא להסכים לרעיון המדינה הפלשתינית, ולטעמו של נאמן זו הסיבה שהצירוף המילולי 'מדינה פלשתינית' לא נכלל בנאום נתניהו, גם אם ניתן היה להבין מדברי נתניהו שזה הכיוון אליו מובילה התוכנית. "עלינו להפעיל את כל המחאות והלחצים, את כל הכוחות הבריאים של עם ישראל, כדי להתנגד לדבר הזה".

על פי מתווה טראמפ ייוותרו 15 יישובים כמובלעות, בלונים הקשורים בחוט של כביש לריבונות הישראלית. שלושה מהם, כרמי צור, מיצד ומעלה עמוס, הם חלק מהמועצה שלו, גוש עציון. על ההתמודדות עם מציאות שכזו הוא אומר: "אני לא מכיר את הפרטים ובינתיים גם אין ממש פרטים להכיר. ההתמודדות שלנו היא בהחלת ריבונות על כל היישובים, גם על המוכנים מובלעות, ולנהוג בהם כמנהג בעלים". עם זאת הוא מדגיש כי לא מדובר במובלעות בתוך מדינה פלשתינית אלא מובלעות בשטח C, כלומר מציאות דומה מאוד למתרחש כיום, אך עם תוספת החלת הריבונות והחוק הישראלי על היישובים עצמם. על סעיף הקפאת ההתיישבות הוא מדגיש כי לא מדובר בהקפאת בניה בהתיישבות אלא בבניה בשטח C שמחוץ לשטחי הריבונות, ומזכיר בצער כי מדובר במציאות הקיימת בפועל מאז 92'.

"למעשה יש כאן תוכנית שלבים הפוכה. אנחנו מקבלים את מה שניתן לנו כעת ונערכים להמשך", אומר נאמן המסייג את דבריו בזהירות נדרשת. "האופטימיות שלי היא צורת הסתכלות, אבל האמת היא שהתוכנית הזו יכולה להיות גם אסון. יש לכך שני תנאים: ראשית, שאנחנו, אנשי הריבונות וארץ ישראל השלמה, נפעל בכל מקום מתוך הבנה שמדובר בתוכנית לריבונות ותוכנית השלבים לסיום הממשל הצבאי באי"ש ולא ניכע לשיח האמריקאי של התוכנית. יש לנו תפקיד מאוד חשוב בעניין".

"הדבר השני הוא שאנחנו צריכים להבין שהתוכנית הזו תהיה שלב בגאולה רק אם היא תנוהל בידי ממשלת ימין. היא עלולה להיות אסון אם היא תנוהל על ידי ממשלת שמאל שיכולה להפוך את הסדר לתוכנית השלבים הערבית, כלומר קודם יתן מדינה פלשתינית על 40 אחוז מהשטח ואחר נהל מ"מ על 30 אחוזי הריבונות. אנחנו צריכים לעמוד על המשמר גם בזירה הפוליטית וגם בתוך גוש הימין, לא לאפשר לשיח המדינה הפלשתינאית להשתלט עלינו".

את עמדתו מסכם נאמן: "אנחנו בפרשת דרכים מאוד מסוכנת, אבל עם הרבה סיכוי. השאלה היא אם אנחנו רוצים להסתכן ולנצל את ההזדמנות או שאנחנו רוצים לדלג על הרגע. יש אפשרות כזו של דילוג על הרגע, לומר שאין לנו יכולת להסתכן ועלינו להילחם בתוכנית. אני באופן אישי לא סבור כך".

שלמה נאמן, ראש מועצת גוש עציון, שומע את הקולות המוטרדים מאוד מתוכנית המאה כפי שהם עולים מקרב חבריו להנהגת ההתיישבות, מקפיד שלא לזלזל באזהרות ובהתראות, אך עם זאת מעדיף להתמלא, כדרכו, באופטימיות.

"יש כאן הכרה עקרונית בזכותו של עם ישראל על ארץ ישראל", פותח נאמן כשהוא מתבקש למנות את יתרונותיה של התוכנית שלקראתה הוציא הודעה שנחתמה במילים החגיגות: "בשוב ה' שיבת ציון היינו כחולמים" - בוקר אור ובשעה טובה לנו ולכל עם ישראל".

את חשיבותה של תוכנית טראמפ מוצא נאמן בראש ובראשונה באמירה העקרונית והמהותית שמאחוריה, לצד צעדי הריבונות המעשיים. "עד עכשיו האומות הכירו כהסכמה כללית בכך שליהודים מגיעה מדינה, אבל לא מעבר לזה. טענו שמגיעה לנו מדינה ומכיוון שאנחנו בארץ ישראל אז שהיא תהיה כאן, אבל לא הייתה הגדרה מדויקת של זכותנו ההיסטורית בארץ ישראל. מכך נולדו כל המחלוקות על ירושלים, הר הבית וכו'. כשטראמפ מדבר על קבר רחל, מערת המכפלה ור הר הבית כחלק מהריבונות הישראלית זו הכרה דה-פקטו בכך שהארץ שייכת לנו".

"התוכנית הזו תהיה שלב בגאולה רק אם היא תנוהל בידי ממשלת ימין. היא עלולה להיות אסון אם היא תנוהל על ידי ממשלת שמאל"

"היום", מסביר נאמן, "התהפך הגלגל. הם אמנם מכירים בכך שלערכים צריכה להיות מדינה, אבל האמירה היא שבגלל שהם כאן אז שתהיה להם מדינה כאן, אבל במהות המקום שייך לעם היהודי. מדובר בשינוי דרמטי מאז הצהרת בלפור. מתוך הגישה הזו נובעת תפיסת החלת הריבונות על היישובים שמשמעותה שלא מדובר בכיבוש. זה לא סיפוח כי זה שייך לנו, מדובר בהחלת חוק על שטח שנמצא בידי ישראל בדין. כל אלה אמירות עקרוניות בינלאומיות וזהות לכל מה שעם ישראל רוצה לומר לעולם כבר שנים רבות".

פרט נוסף שאותו מונה נאמן בין יתרונות התוכנית הוא "שאין שום צורך להמתין ולשמוע מה עמדת הצד השני. צריך להיות איתם בקשר אבל עמדתם לא רלוונטית".

לאחר כל זאת מודה נאמן כי את הסעיף המקבל עקרונית את הקמתה בעתיד של מדינה פלשתינית הוא לא יכול לקבל. "זו אכן בעיה מהותית בתוכנית הזו. אנחנו בוודאי לא מכירים בתביעה שלהם. אנחנו יודעים להעביר מסרים מורכבים ולא נקבל את הדברים כחבילה אחת. אני מבין שהאמריקאים רוצים לדאוג גם לערבים וחושבים שיש להם אחריות על הערבים. זה לא חדש לי, אבל אסור לנו להסכים לכך בשום אופן. אסור למצמץ בעניין הזה".

נאמן היה כידוע חלק ממשלחת ראשי יש"ע שנועדו עם ראש הממשלה בוושינגטון טרם פגישתו עם הנשיא האמריקאי. בפגישות הללו, הוא מספר,

יורם אטינגר בכנס ריבונות 2 בחברון

תוכנית שכולה ניתוק מהמציאות המזרח תיכונית

ערביות אמריקאיות בתוכנית טראמפ? לא מחייבות את הנשיא הבא, ובקושי את טראמפ עצמו. מחוות כלכליות ימתנו את הערבים? ניתוק מהמציאות ומלקחי ההיסטוריה // יורם אטינגר בראיון

צבאי ומודיעיני לפלישה של סאדאם חוסיין למדינה. "גם אצלנו הם קיבלו מה שלא ניתן להם בשום מקום. הביאו לכאן מאה אלף מהם מוטונים, הבטיחו להם רווחה וחופש וקיבלנו חינוך לשנאה חסרת תקדים וטרור חסר תקדים". ברוח זו משוכנע אטינגר כי המחוות הכלכליות שמבטיח טראמפ לפלשתינים והאמונה שלו בכך שבכוחן יהיה למתן אותם הן הוכחה לניתוק מהמציאות המזרח תיכונית. "אני לא אומר בביטחון מלא שזה יתממש כך, אבל במזרח התיכון חשוב מאוד להכיר את הזירה של 1400 השנים האחרונות מאז הופעת האיסלאם. התרחיש הטוב ביותר במזרח התיכון לא קיים. זה אזור של תרחישים גרועים ורעים. זה אולי נעים לשמוע תרחישים טובים על התמערבות והשתלבות הפלשתינים בהלך הרוח המתקדם, אבל ישראל חייבת להכין את עצמה לתרחיש הרע ביותר ולא לטוב ביותר".

אטינגר אינו מתעלם מיכולותיה הצבאיות של ישראל, ועם זאת הוא מטיל ספק ביכולת הישראלית לעמוד מול תרחישים קשים שעשויים להתגלגל לפתחה. "כדי להבין את הצפוי ביהודה ושומרון מספיק להחמיר את התרחש בעזה פי כמה וכמה. מטרת הטרור היא לא להרוג ישראלים אלא לפגוע במורל ובכוח העמידה, לייצר פסימיות לגבי העתיד, מה שעלול לגרום הגירה מהארץ. אם לא ניתן יהיה לנסוע בכביש שש או בכביש אחד ובכבישים אחרים באופן בטוח ובנוסף הדברים ילכו בתרחישים עזתיים בשפלה, קיים חשש של ממש שחלקים נרחבים בצפון יאבדו את אמונם בהנהגה וביכולת העמידה ויעזבו".

"ישראל חייבת לספח את בקעת הירדן ובשום פנים ואופן לא כחלק מעסקת חבילה שיש בה מדינה פלשתינית"

לנוכח כל אלה סבור אטינגר כי "ישראל חייבת לספח את בקעת הירדן ובשום פנים ואופן לא כחלק מעסקת חבילה שיש בה מדינה פלשתינית. זו עסקה שעלולה להיות הדבר שיעביר את תהליך אוסלו מהילוך ראשון או שני להילוך חמישי".

שכת, "טראמפ אינו נשיא לעד. במקרה הטוב ביותר הוא יהיה נשיא עד 2025, ובמקרה הפחות טוב עד 2021. אם אכן טראמפ לא יהיה בבית הלבן ב-2021 הוא יוחלף בנשיא דמוקרטי שהדבר החשוב ביותר בעיניו יהיה לנתץ כל דבר שיש עליו טביעות אצבע של טראמפ. אני יכול לראות בעיני רוחי שיחה בין נשיא דמוקרטי, שתפיסתו יוגית מאוד ואולטרה ליברלית, ולא חסרים מועמדים כאלה, עם ראש ממשלת ישראל בעתיד שישאל למה ארה"ב לא מגיבה למחסני נשק במדינה הפלשתינית העתידה לקום ומתעלמת מההסתה שנמשכת. הנשיא ישיב לו שהוא לא טראמפ. הוא דווקא מבין את רצונם של הפלשתינים שאיש לא מצפה שיהפכו ביעף למלאכים".

"ישראל חזקה ביו"ש ובבקעה היא תעודת ביטוח לבית המלוכה האשמי ולמדינות הפרו אמריקאיות במפרץ הפרסי"

בעתיד, מזהיר אטינגר, אם חלילה תקום כאן מדינה פלשתינית איש בעולם לא יקבל את שלילת זכותה כמדינה ריבונית לחימוש כוחות הביטחון שלה.

"מעבר לכך, איש לא יודע מה תהייה התוצאות בבחירות הקרובות בישראל, אבל בהחלט יש אפשרות שתקום כאן ממשלת שמאל. האם מישהו מעלה על דעתו שהפרשנות של ראש ממשלה משמאל לדבקות פלשתינית בהתחייבויות היא חרוטה בסלע? בשום פנים".

יותר טרור

בסקירה היסטורית שהוא מבצע על פני המזרח התיכון מוכיח יורם אטינגר כי ככל שניתן לפלשתינים יותר חופש כך עלה רף הטרור שהם יצרו. כך היה בירדן לפני ספטמבר השחור, כך היה בהמשך גם בלבנון כשהפלשתינים שהמלך הירדני גירש מארצו הציתו שם מלחמות אורחים והיו גם אחראים לפלישה הסורית ללבנון. עוד הוא מזכיר את 400 אלף הפלשתינים שנקלטו מאז שנות החמישים ככווית, שם קיבלו מרחב פעולה פיננסי, חברתי ופוליטי אך בתמורה העניקו סיוע

חזקה ביו"ש ובבקעה היא תעודת ביטוח לבית המלוכה האשמי ולמדינות הפרו אמריקאיות במפרץ הפרסי".

אטינגר מעגן את טיעונו גם בניסיונו הדיפלומטי ובהיכרות עם המדינות האמריקאיות. את הבטחותיו של טראמפ לערבות אמריקאית שתמנע התחמשות טרוריסטית של הישות הפלשתינית שתוקם, הוא מציע להכניס לפרופורציות המותאמות לחוקה האמריקאית. "צריך לברך על ערבויות והתחייבויות אמריקאיות, אבל לא ליפול למלכודת שסבורה שהבטחה של טראמפ תחייב גם את ממשיתו. החוקה האמריקאית מבהירה באופן ברור שהבטחה נשיאותית ללא גיבוי של שני שלישי מהסנאט לא מחייבת אף נשיא שבא אחרי הנשיא המתחייב, וגם הנשיא המתחייב עצמו יכול לחזור בו בהתאם לסיטואציה המשתנה".

לביטול התחייבויות מהסוג הזה, מציין אטינגר, יש לא מעט תקדימים. אחד מהם, מימיו של ג'ימי קרטר שביטל באבחה אחת הסכם חתום עם טאיוון לאחר שהגיע למסקנה שכדאי להעדיף את האינטרס הסיני על פני ההסכם החתום. תקדים נוסף נוגע לנו: "בן גוריון נסוג מסיני לאחר התחייבות אמריקאית שאם מצרים תפר את הפירוז ותטיל סגר על מצרי טיראן ארה"ב תפעל להסרת הסגר והחזרת הפירוז". מזכיר אטינגר ומוסיף את סופה של ההתחייבות הזו כאשר בימים שטרם מלחמת ששת הימים נסגרו מיצרי טיראן. "לוי אשכול פנה לג'ונסון והראה את ההתחייבות של אייזנהאואר והתשובה הייתה שמדובר בהחלטה נשיאותית שניתן לבטלה. בלשונו הצירורית הוסיף אייזנהאואר ש'זה לא שווה גם לא מטבע של עשרה סנט'. מסתבר שבן גוריון ויועציו לא ידעו את המבוכ של הממשל האמריקאי והחוקה האמריקאית".

"ישראל היא מדינה עצמאית וריבונית, וככזו היא חייבת לשמור לעצמה את עצמאות ההחלטה המדינית והצבאית"

"מעבר לכך", מזכיר אטינגר למי שבמקרה

את הדיל של טראמפ רואה יורם אטינגר, ציר ישראל לשעבר בוושינגטון, כהוכחה מדאגה מאוד לנתק בין רוקמי התוכנית למציאות היע תיכונית, וכשהנתק הזה מתערבב עם יחס מקל מדי להתנהלות הפלשתינית מאז שנות החמישים, התוצאה עלולה להיות טראגית.

"ההנחה שמדינה פלשתינית יכולה להיות מפורזת ומנותקת מטרור ומחינוך לשנאה והמציאות במזרח התיכון הם דבר והיפוכו", אומר אטינגר המונה אחת לאחת את מגרעות התוכנית, ונדמה שכל אחת מהן אמורה להוות פרויקטור אזהרה למדינאי ישראל.

"החוקה האמריקאית מבהירה באופן ברור שהבטחה נשיאותית ללא גיבוי של שני שלישי מהסנאט לא מחייבת אף נשיא שבא אחרי הנשיא המתחייב, וגם הנשיא המתחייב עצמו יכול לחזור בו"

"ישראל היא מדינה עצמאית וריבונית, וככזו היא חייבת לשמור לעצמה את עצמאות ההחלטה המדינית והצבאית, כמו שעשה בן גוריון במהלך מלחמת השחרור כשעמד מול לחצים אמריקאיים ובינלאומיים אדירים. למרות הלחצים הללו הוא סיפח את מערב ירושלים למדינה היהודית ולא הסכים לפנות שטחים בנגב ובגליל שהעולם ראה בהם ככבושים", הוא אומר ומזכיר גם את צעדיו של לוי אשכול בעת איחוד ירושלים והבנייה בה בניגוד ללחצים מושינגטון.

"בדצמבר 81 בגין הכריז על החלת החוק בגולן. הנשיא רייגן, שהיה אוהד ישראל, הודיע לו שהוא משעה הסכם לשיתוף פעולה ביטחוני שהיה המתקדם ביותר בין המדינות, ומקפא אספקת מערכות נשק לישראל. בגין הגיב לכך ואמר ששום איום ועונש לא ירתיעו אותו מסיפוח רמת הגולן. היום המצב הרבה יותר נוח לישראל. הסיבה לכך היא ששליטת ישראל בבקעת הירדן וביו"ש מקדמת את ההרתעה הישראלית ובכך היא תורמת למעמדה של ישראל כמכפילת כוח עבור האמריקאים". אטינגר קובע כי "ישראל

פולמוס
בימין

צילום: מירי שמועוביץ

ישראל הראל

ההונאה הגדולה שבתוכנית המאה

// ישראל הראל, יו"ר מועצת יש"ע לשעבר

קטיף (שנתניהו תמך בעקירתם) מספר יישובים בחולות חלוצה, האזור שנתניהו מיעד לפלסטינים. ביישובים אלה מתגוררים אחדים מהתושבים שנעקרו ב-1982 מצפון סיני. הללו העתיקו את מקומות מושבם ליישובי גוש קטיף, שגם מהם גורשו. עתה הם צפויים להיגרש בשלישית. כמו בזמנים החשוכים ביותר באירופה לאורך המאות האחרונות. מצרפת לבדה הם גורשו ארבע פעמים. בהונאה מונומנטלית זו, שאותה מוביל בנימין נתניהו (בסיוע רבנים הרואים בתוכנית "פעמי משיח") אסור לימין האמיתי, האידיאולוגי. לתמוך.

(הגרסה הראשונה למאמר זה פורסמה ב-ד' בשבט, 30.1.20 ב'הארץ')

להחמיץ הזדמנות. כך יהיה, קרוב לוודאי, גם הפעם. בהבדל אחד: סיבובי הסיור הקודמים היו כלפי ממשלות שמאל. תנועת ההתנחלות ניצלה אותם להעמקת ההתיישבות - דונם אחר דונם, שעל אחר שעל. בא עתה נתניהו וקובעי גבולות קבע שמעבר להם תיאסר שיטה ציונית עתיקה זו. הממשלה והכנסת יאשרו איסורים אלה ובכך ישרטטו את גבולות הקבע של ישראל. ולשם "חיזוק ידי ראש הממשלה", שמכיר במדינה פלסטינית, יצאו לוויינגטון ראשי מועצות מיר"ש.

בשל ה"חיזוק" יכול נתניהו להעניק שטחים בתוך ישראל לריבונות פלסטינית ולהוסיף נדבך נוסף, חשוב, לתוכנית "הנועזת, המהפכנית וההיסטורית". מאז 2005 הקימו עקורי גוש

משטח זה נוכל לספח. זאת איננה החלטה של טראמפ, שיש לו מושג קלוש בפרטי "תוכניתו"; זו גזירה של נתניהו.

מאז מלחמת ששת הימים, הימין נאבק נגד הקמתה של מדינה פלסטינית בשטחי המולדת ששחררו. השמאל, לעומתו, חתר להסדר קבע על בסיס מסירת רוב שטחי יהודה ושומרון. הערבים, כתמיד, "לא קנו" את תכניותיו והעלו אותן, כשם שהעלו את תוכנית החלוקה, בדם ואש. בא עתה ראש "ממשלת הימין", מכיר במדינה פלסטינית ומשכנע חלק מהממסד המתנחלי הנוכחי לבלוע את פתיון "ההזדמנות ההיסטורית להחלת החוק והמשפט הישראליים על ההתיישבות הקיימת". זו אחת מהמשמעותיות של המעמד שהיה בבית הלבן. נכון, הפלסטינים מעולם לא החמיצו הזדמנות

כדברי דונלד טראמפ ובנימין נתניהו, "תוכנית המאה" היא, אכן, מהפכנית והיסטורית. ולא בשל ההסכמה האמריקאית להחלת החוק והמשפט הישראליים על שטחים ביו"ש, וגם לא בשל ההכרה בירושלים "השלמה" - שאותה שללו ממשלים קודמים - כבירת ישראל. היא מהפכנית בשל עובדה אחת, אכן היסטורית: לראשונה בהיסטוריה של הציונות, הימין, ביוזמת ראש ממשלת ימין, מכיר במדינה פלסטינית (הצהרת בר אילן פורשה כמס שפתיים לא מחייב ללחץ ברוטלי של הנשיא אובמה). וגם אם מדינה פלסטינית, בשל סירוב פלסטיני, לא תקום בקרוב, הכרה ישראלית בהקמתה - תוך מחויבות ישראלית לכבד את גבולותיה - היא אכן מהפכנית.

"למעשה, התוכנית היא תוכנית נתניהו, שאנשיו של טראמפ קרמו עליה עור וגידים"

צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

ראשי מועצות במאהל מול משרד ראש הממשלה, 4.2.20

למעשה, התוכנית היא תוכנית נתניהו, שאנשיו של טראמפ קרמו עליה עור וגידים. היא מעניקה גושפנקא אמריקאית למציאות שאליה הוביל ראש הממשלה בשנות שלטונו. נתניהו מעולם לא רצה בהתיישבות יהודית מסיבית, שתסגור את האופציות למדינה פלסטינית ותקדם את האופציות לריבונות ישראלית כוללת. עובדה: הוא הקפיא ובלם, גם בירושלים, התיישבות שכזו. גם ב"תוכנית המאה" הוא כובל, כבילה עצמית, את ידיו; היינו, את ידיה של ישראל. לדוגמה: הוא מקפיא לארבע שנים את הבנייה ביישובים "המבודדים", כשההיגיון מחייב בנייה מרובה דווקא בהם, כדי שלא יהיו עוד מבודדים. למעשה, מדובר ביישובים ותיקים, רובם מבוססים, מוכרים וכלל לא "מבודדים": אלון מורה, עטרת, הר ברכה, כרמי צור, בית חגי, נגהות, עתניאל, מעלה עמוס, חרמש, תלם, אדורה, מיצד, יצהר ומבוא דותן.

לשטחים שישאר אוחות בירושלים, בקעת הירדן ויו"ש, נתניהו אינו מוסיף ולו סנטימטר אחד. היום אנו שולטים בכל שטח C, אך רק 30%

"אם הציבור לא יתעורר אני פוחד ממה שיקרה"

את שיח המאבק בשחיתות רואה פנחס וולרשטיין, כתעתוע שנועד לגרוף רוב שיביא למדיניות שתחזיר אותנו לימי אוסלו. "זיתור על נתניהו כמנהיג ועל הישגיו יעלה במחיר עצום וסכנה אדירה. אסור להיות שאננים. המצב הפיך"

פנחס וולרשטיין

ושניה עם מחיר דמים חסר תקדים בגלל פשעי אוסלו והתמודדו. החברה הישראלית התחזקה, אבל תמיד צריך לשקול דברים באחריות, לא בשחור לבן אלא בגוונים האפור ולאור זה קבל החלטה. לכן אם טובת עם ישראל עומדת לפניי, ההחלטה ברורה וחד משמעית ואסור להיות שאננים."

על השינוי בשיח המדיני של העשור האחרון, משיח המדינה הפלשתינאית לשיח ריבוני ואחר מברך וולרשטיין, אך מדגיש כי עד כה לא נעשה מהלך בלתי הפיך ובהנהגת ממשלה בעלת תפיסה אחרת הגלגל יכול בהחלט לחזור ולהתהפך חזרה. "אנחנו יכולים חלילה לחזור לתפיסה האירופאית שצריכה להיות פה מדינה פלשתינאית עם זכות שיבה לפליטים פלשתינאים שימלאו את כל השטח, וזה רק שלב למיזוי מפת פלשתינאית שגבולה הם. אסור לנו לנח על זרי דפנה ולחשוב שהמצב בלתי הפיך. המצב אכן השתפר ללא הכר, רוב הציבור הצינוני ממקם את עצמו מהמרכז וימינה, ולכן קמפיין השמאל לא עוסק בשמאל וימין אלא בשחיתות ומציג את עצמו כאילו בכונתו להמשיך במדיניות ימין, אבל זה לא יקרה. הם לא ימין."

וולרשטיין מציין כי הוא עצוב מאוד לנוכח המתרחש בגזרת 'ישראל ביתנו' ואביגדור ליברמן, משום שבכוחו לקחת קולות מהימין. "השנאה שלו לנתניהו היא מוחלטת. הוא שייך לקולות ימין שנאבד אותם. יש מספר אחוזים מהימין שיצביעו לליברמן ומספר אחוזים יצביעו 'כחול לבן', חלק לא יגיע לבחירות וחלק יצביעו למפלגות אידאולוגיות שלא יעברו את אחוז החסימה. זו המציאות וסליחה שאני בלחץ. זה לא עניין של קיצוניות. אני ממלכתית מאוד ואסור לתת לשאננות לתפוס אותנו."

"צריך לחשוב מה חלילה יקרה לנו אם גנץ והערבים יקימו את הממשלה הבאה. זו השאלה שעומדת לפנינו ועלינו לחשוב איך מעירים את הציבור השאנן שלנו"

חובות יש. זכויות זה כבר סיפור אחר

דידי בן ציון

את היעדר הריבונות מרגישים מנהיגי ההתיישבות באינספור פגיעות בזכויות האזרח. משפחות אומנה, קבלת משכנתאות הן רק דוגמאות. סגן ראש מועצת שומרון דויד בן ציון מספר

להחלת הריבונות הישראלית ביהודה ושומרון השלכות דרמטיות על חייהם של מאות אלפי התושבים החיים באזורים אלה כעת, ועל חיי מאות האלפים שעוד צפויים להתגורר בהם בעתיד. דויד בן ציון, סגן ראש מועצת שומרון וממועמדי 'הבית היהודי' לכנסת, נתקל מדי יום ביומו במציאות הכמעט בלתי אפשרית שהפכה לשגרה עבור עשרות אלפי תושבי המועצה.

"מאות משפחות ביו"ש הן משפחות אומנה והמדינה מערימה על המשפחות הללו בירוקרטיה מטורפת, כי חוק האומנה לא חל ביהודה ושומרון"

"במדינת ישראל תש"פ חיים שלושה סוגי אזרחים. הסוג הראשון הוא זה שחי בתוך הקו הירוק ומקבל זכויות מלאות. הסוג השני חי בפזורה הבדואית ובמשולש, וסוג זה הוא שווה זכויות אך לא שווה חובות. הסוג השלישי הוא היהודים שחיים מעבר לקו הירוק, אזרחים שהם שווי חובות אבל לא שווי זכויות. הקו הירוק מבדיל בין ישראלי לישראלי", הוא קובע ומציג מספר דוגמאות:

"כאב לארבעה המשרת כמ"פ במילואים ומשלם את כל המיסים, כשאני פונה לרשויות ומצפה ליחס שווה מהמדינה, אבל המציאות היא שעל כל חוק חדש אנחנו צריכים להיאבק עם אלון הפיקוד כדי לאשר אותו גם ביהודה ושומרון. דוגמא מוכרת היא החוק האוסר פיטורי אישה בהריון שעד לא מכבר היה חל בכל רחבי הארץ, בעוד ביהודה ושומרון מעסיקה יורה יכול להחליט אם הוא מקבל את החוק או לא. כך גם חוק הפרגולות שחל על כל תושב בישראל והוא יכול לסגור פרגולה ולהפוך אותה לחדר נוסף, אבל החוק הזה לא עובר את הקו הירוק."

בן ציון מוסיף ומוזכר כי "בשנת 2014 הועלה בכנסת חוק הנורמות שנועד לקבוע שכל חוק שנחקק בכנסת יחול גם ביהודה ושומרון בתוך 45 ימים. החוק עבר ועדת שרים לחקיקה, אבל נבלם כי היועץ המשפטי לממשלה לא אישר אותו."

"חוקי העבודה היום ביהודה ושומרון מתבססים על שלוב בלתי אפשרי של החוק העותומאני, החוק הבריטי, החוק הירדני והחוק הישראלי יחד. במציאות שכזו אם יש למעסיק סכסוך עבודה עם עובד כל הצדדים נפגעים כי החוק הישראלי לא מגן עליהם."

"דוגמא נוספת היא חוק האומנה. מאות משפחות ביו"ש הן משפחות אומנה והמדינה מערימה על

המשפחות הללו בירוקרטיה מטורפת, כי חוק האומנה לא חל ביהודה ושומרון. כלומר שגם אדם שרוצה לתרום ולעשות דברים טובים, גם הוא זוכה ליחס כזה. כל חוק צריך לחכות עד שאלוף הפיקוד יחליט."

עוד מוסיף בן ציון מניסיונו האישי את סוגיית המשכנתאות. בנקים, הוא אומר, מעבירים לקוחות מבקשי משכנתאות ממקום למקום בסחבת בלתי נסבלת לשורה בלתי נגמרת של החתמות על מסמכים כאשר הטיועון החוזר הוא רישומים שאינם מספקים.

כל אלו הן רק דוגמאות בודדות למכלול שלם של פגיעה בזכויות האזרח של תושבי יהודה ושומרון. את הפתרון רואה בן ציון בהחלת הריבונות והחוק הישראלי על יהודה ושומרון. "מבחינה מדינית יש איזה איום דמויני שמסתובב באזור, שאם רק נחיל את החוק ביו"ש העולם יצעק ושופטי בית הדין בהאג והאו"ם יקפצו. אגב, מסתבר שהם קופצים גם כך ואומרים שאנחנו אפרטהייד, אבל אני טוען שהעולם לא יצעק. כמו שכאשר החלנו את הריבונות ברמת הגולן והעולם כמנהגו נהג, כך יהיה גם ביהודה ושומרון. אבל מעבר לכך, מדובר באזרחים ובזכויות אזרח. לא מדובר בתושבים שהגיעו כדי לגור על גבעה עם גרטור ועוקב מים, אלא בתושבים נורמטיביים של מדינת ישראל, כאלה שרוצים לקבל את אותם התנאים כמו כל אזרח בישראל."

"כמו שכאשר החלנו את הריבונות ברמת הגולן והעולם כמנהגו נהג, כך יהיה גם ביהודה ושומרון"

על מחויבותה של מפלגתו, 'הבית היהודי', לקידום החלת הריבונות, מבהיר בן ציון כי אין ספק בכך שמדובר באחד מדגליה של המפלגה, אך מדובר בדגל ראשון מתוך שורה של דגלים ראשונים אותם נושאת המפלגה ולהם היא מחויבת. "ישנם הנגב והגליל, ישנה סוגיית המשפט, וההות היהודית, הרווחה, הפריפריה ועוד וגם כמובן נושא הריבונות. אנחנו מפלגה כלל ישראלית שאמורה לטפל במדינה כולה ומתוך כך גם ביהודה ושומרון. הדברים אינם סותרים זה את זה."

"אני סבור שכסיעה נצטרך לחלק גזרות בין חברי הכנסת. כשעובדים בהרמוניה ושיתוף פעולה ניתן להניף כמה דגלים יחד. הריבונות היא אחד מהם", דברי בן ציון.

צילום: יהושע מנשה. מנוהפוטו

מה ישתנה כשנחיל את הריבונות?

אז באמת, לא הרבה ישתנה בחיצוניות אחרי החלטת הממשלה שתבוא עלינו (אינשאללה) לטובה. אבל הרבה מאד ישתנה במהות. סוף סוף לא נחיה פה תחת משטר צבאי. סוף סוף לא המנהל האזרחי ויועמ"ש איו"ש ינהלו לנו את החיים. למהפכה הזו יש שורה ארוכה של השלכות שצריך להתחיל להכיר // יהודה יפרח

יהודה יפרח, עיתונאי וראש הדסק המשפטי של העיתון מקור ראשון

צילום: באדיבות יהודה יפרח

והאג, אלא אך ורק על פי הדין הישראלי הפנימי. ויותר מזה, למהלך האסטרטגי של הסיפוח ישנה משמעות בינלאומית אדירה. הסכמי אוסלו העניקו לפלסטינים שליטה על 40 אחוז מהשטח, כשה-60 אחוז הנותרים נותרו במעמד 'שנויים במחלוקת'. הסיפוח הולך לכלול 30 אחוז מהשטח שכבר לא יהיו נתונים למשא ומתן, וזה אומר שרק 30 אחוז ישארו במחלוקת. זו כבר התקדמות עצומה.

החלת הריבונות תסייע גם למנוע נסיגות ופינויים משפטיים. סכסוכי קרקעות יפתרו כפי שהם נפתרים בתחומי ישראל הקטנה, באמצעות תקנת השוק והסדרים הגיוניים אחרים, ולא באמצעות מהלכי הרס וחורבן. החלת הריבונות מייטרת למעשה את הצורך בחוק ההסדרה. אגב, אחת הטענות של הח"כים בשמאל נגד החוק הייתה בדיוק זו: למה אתם מבצעים מחטף, אם אתם רוצים להגן על ההתיישבות ספחו אותה בדרך המלך. אז הנה, אנחנו מספחים אותה בדרך המלך.

סיפוח הוא מהלך בלתי חוזר במובן שלא יהיה אפשר לוותר על הריבונות לטובת ואקום, אלא רק לטובת ריבונות אחרת. הואיל וריבונות אחרת אינה אופציה ריאלית בעתיד הנראה לעין - ניתן לראות בסיפוח צעד לא הפיך.

(מתוך מאמר שהופיע במקור ראשון ב-31/1/20)

אולם עד היום הוא לא נדרש לשלם היטל השבחה ונהנה מההפקר. אבל כמו שאומרים חז"ל (רק) עבדא בהפקרא ניחא ליה. בני חורין נדרשים לשלם את מחיר החירות.

תכנון ובנייה: כל הפראסה העונה לשם 'רישום ראשון' הולכת בעזרת השם לחלוף מן העולם. בני אדם יסחרו במקרקעין בדיוק כפי שסוחרים בהם בישראל הקטנה. כך גם המצב האבסורדי בו רישום הקרקעות הוא סוד כמוס, ואפילו עתירות לבג"ץ של רגבים לא מצליחות לשכנע את המדינה לחשוף אותם לציבור כדי למנוע רמאויות בעסקאות נדל"ן. אין שום סיבה שלא יתנהל רישום שקוף, וכל המעוניין יוכל לקבל נסח מלא לגוש וחלקה שהוא מעוניין לקנות תמורת תשלום אגרה סמלית באינטרנט.

***

התרומה השניה של מהלך נטילת האחריות הלאומית על יהודה ושומרון היא זו המדינית. כל תא שטח עליו יחול החוק הישראלי יהיה תחת תחולת חוק משאל עם, ובמדה ומתישהו בעתיד תקום פה ממשלה חלשה שתיכנע ללחץ של ממשל אמריקני עויין, היא לא תוכל לקדם התנתקות בזק מבלי להעביר אותה במשאל עם. להחלת הריבונות יש משמעות אדירה גם כלפי בית הדין בהאג והקהילה הבינלאומית. זו לא תוכל לשפוט את ישראל על בסיס אמנות ז'נבה

דיברנו על חוקי הגנת הסביבה, וזה מוביל אותנו לנושא הבא: מיהם הערכאות שמטפלות בחיי היומיום. זוכרים את סאגת מתקן טיהור השפכים של עפרה? המט"ש היה אמור לשרת לא רק את ההתיישבות היהודית אלא גם את הישובים הפלסטינים בסביבה. להציל את הנחל מבעיית זיהום קשה ולספק מים נקיים בזול לחקלאים יהודים ופלסטינים. אבל איכות סביבה מעולם לא עניינה את ארגוני השמאל הרדיקלי שעתרו לבג"ץ כדרכם בקודש. העסק נתקע במשך שנים ארוכות בערכאה שלא יודעת ולא מסוגלת לנהל דיוני הוכחות. גם זה יגמר, כפי שפרוקטים של תשתית בישראל הקטנה לא מגיעים לבג"ץ אלא מתבררים בערכאות דיוניות, כך יהיה מעתה והילך גם באזורי לב הארץ.

וכל זה עוד לפני שדיברנו על רמת השירותים שניתנת לתושב במנהל האזרחי: גוף צבאי קטן, ביורוקרטי, עייף, לא יעיל, לא מחובר לחזון, ובעיקר - איטי להחריד. כשהוא לא מתפקד או מקבל החלטות אומללות, ניתן רק במקרים נדירים מאד להגיש נגדו ערעור מנהלי. לא עוד. מהיום והלאה התושבים ידברו ישירות עם משרדי הממשלה, וזה גם יאפשר למשרדים להכליל את יהודה ושומרון בתכניות שלהם בדרך המלך ולא מתחת לשולחן. הותמ"לים ומוסדות התכנון הגדולים של משרד השיכון יתייחסו גם ליו"ש כמאגר קרקעות לפתרון מצוקת הדיור.

כשהאלוף מוטי אלמוז כיהן בזמנו כראש המנהל שאלתי אותו על הרחבת כביש 60. למה המהלך הבסיסי הזה נתקע כל כך הרבה זמן? הרי אם זה היה בארץ משרד התחבורה היה מפרסם תוכנית, המדינה הייתה מפקיעה את רצועת הקרקע הנדרשת לצורך הכפלת הכביש בהליך שנקראה "רכישה לצרכי ציבור", משלמת פיצויי לבעל הקרקע וסוללת את הכביש. אני מת לעשות את זה, הסביר לי אלמוז. האינטרס שלי הוא להציל חיי אדם ותשתיות ראויות הכרחיות להצלת חיי אדם. אבל בגלל שלא מדובר בשטח ישראלי אלא בשטח 'בתפיסה לוחמתית' ויועמ"ש איו"ש לא מרשה. זה מנוגד לדין הבינלאומי. אז זהו, גם זה נגמר. מעכשיו הכביש וסביבותיו יהיו שטח ישראלי והמדינה תוכל להפקיע קרקעות לצרכי ציבור.

עבור המתישבים לא הכל דבש ויש גם מחיר לנורמליות. נניח שלישוב מסויים תצא תוכנית בניין עיר חדשה, וזו תכלול קרקעות חקלאיות של בעלים יהודי. התב"ע מקפיצה את ערך הקרקע,

נתחיל בחיי היומיום ובזכויות אדם. כידוע החוק הישראלי לא חל ב'אזור' אלא החוק הירדני. מדינת ישראל אמנם מחילה על המתנחלים חוקים המטילים חבות אישית, ולכן כל יהודי המתגורר ביו"ש חייב להתגייס לצבא, לשלם מיסים, ואם יתפס בעוונות ובפשעים ינוהל נגדו הליך פלילי בבתי משפט ישראליים. אבל המדינה לא מחילה על האזור חוקים בעלי היבט טריטוריאלי, כדי שהדבר לא יתפרש כסיפוח דה פקטו.

דוגמאות על קצה המזלג: חוקי מגן בעבודה לא חלים על בתי עסק ביו"ש, כולל חוקים שנועדו להגן על נשים. בעל עסק באזור התעשייה ברקן שמחליט לפטר עובדת מחמת כניסתה להריון יכול לעשות זאת ואין מה שיעצור אותו. חוקי הגנת הסביבה גם הם לא חלים ביו"ש. פקחי המשרד לא יכולים לחלק דו"חות לבעלי מחצבות מזהמות או מפעילי מטמנות המזהמים את הסביבה בניגוד לחוק. חוק הספורט לא חל ביהודה ושומרון, ולכן מועדוני ספורט מוחרגים מהטבות הניתנות למועדונים מקבילים בישראל הקטנה. דוגמה מקוממת במיוחד: אפילו חוק הרלב"ד (הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים) שנועד להציל חיי אדם איננו חל ביו"ש. כך גם דיני הבחירות למועצות המקומיות.

התנהלות ההתיישבות עד כה הייתה בדרך חתחתים עקומה. קחו למשל את חוק חינוך מיוחד. חוק חברתי הומניסטי ראשון במעלה שלא חל ביו"ש, מה שיצר פגיעה קשה ברמת השירותים אותם קיבלו תלמידי החינוך המיוחד באזור. בכדי לאמץ אותו היה צריך להוציא צו אלוף מיוחד. אלא שכל צו שכזה עובר מסלול ייסורים בלשכת יועמ"ש איו"ש והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה, שבדקים בזכוכית מגדלת אם הוא מתאים לאמנות האג וז'נבה ואם ארגוני השמאל הרדיקלי לא מתכוונים להגיש בג"ץ. "השוואת נורמות", קרי הוצאת צו שמחיל חוק ישראלי על אזורי לב הארץ, משמעה חזרה כמעט כפולה על מסלול הייסורים של דיוני הוועדות הכנסת. ההבדל הוא שבכנסת הח"כים דנים על החוק בדיונים מצולמים ומתועדים, ופה עושים את זה משפטים במדים בחוסר שקיפות מוחלט. הנשמה יוצאת עד שהצוים מתפרסמים, וקצב העדכון שלהם איטי ומייגע.

זהו. הסרט הרע הזה נגמר. על הדרך מומלץ לפטר את הפקידים המיותרים שכילו את ימיהם בעבודה כפולה ולהפנות את הכסף למטרות ראויות.

לא יהיה מינהל אזרחי

צילום: ערוץ 7

ד"ר דורי גולד

'העולם פתוח לטיעוני הצדק הישראלי יותר מבעבר'

להצהרת פומפאו על חוקיות ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון רקע משפטי מעמיק ומשמעות היסטורית ומדינית רבת משמעות // ד"ר דורי גולד בראיון

עד כמה השימוש באמנת ז'נבה הרביעית נגד ישראלים ביהודה ושומרון אינה אלא סוג של לחימה פוליטית?

ויש גם דוגמאות שאינן מהזירה המדינית. "יש היום אירופאים רבים שמחפשים מקום תחת השמש לנפוש כשמזג האוויר קר בארצותיהם. הם קונים אדמות במדינות שונות, בין השאר בצפון קפריסין. מישהו מגדיר אותם כמתנחלים שפועלים בניגוד לחוק הבינלאומי?"

לנוכח דבריו הנחרצים של גולד אנחנו שואלים מדוע ישראל הרשמית לא מציגה את הטיעונים הללו ללא חשש מטענות משפטיות כאלה ואחרות. "למרות כל מה שנאמר, עמדת הרוב של המשפטנים היא עדיין שההתנחלויות עומדות בניגוד לחוק הבינלאומי. הדעות הללו שאני מציג כאן ודומותיהן הן עדיין דעות מיעוט, אבל מדובר בדעת מיעוט חשובה של בעלי תפקידים חשובים ובכירים."

"לישראל התביעה החזקה ביותר על השטח"

דוגמא נוספת היא דבריו של פרופ' סטיבן שוואבל, ש"התחיל את הקריירה שלו כיועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי, קיבל קידום ועבר לכהן כנשיא בית המשפט הבינלאומי בהאג. הוא כתב מאמר ב-American Journal of International Law, כתב העת החשוב ביותר באמריקה בנושאי משפט בינלאומי, ושם הוא קובע שלישראל יש את התביעה החזקה ביותר על השטח, כולל כל ירושלים, לעומת התביעות של מצרים וירדן, שאז ייצגו את הצד הערבי."

עוד מספר ד"ר גולד על תגובתו של הצוות הישראלי בימי ניסוח אמנת רומא שעל בסיסה הוקם בית הדין בהאג. משהתברר בישיבות ההכנה והדיונים כי הכוונה היא לפרש את אמנת ז'נבה הרביעית באופן מסולף שכוזב הודיע ראש המשלחת הישראלית כי התמיכה הישראלית בהקמת בית הדין בהאג נבעה מתחושה שהדבר אכן נחוץ למען שלום העמים, אבל אם הכוונה היא להכניס את ההתנחלויות כדוגמא לפשע נגד האנושות יחד עם המונח 'רצח עם' הרי שישראל לא תשתתף, וסירב לחתום."

את הטענות נגד ישראל מלווה צביעות ארוכת שנים של לא מעט מדינות. ד"ר גולד, כפי שמצופה מדיפלומט בכיר, נמנע מלתת דוגמאות של מדינות שישראל שומרת איתן על קשרי ידידות, אך למען הדוגמא הוא מציג את המקרה הטורקי, ושוב, הוא מזכיר שזו רק דוגמא וישנן עוד מדינות רבות במצב דומה:

"לא רק אנחנו יושבים על שטח שנכבש בעקבות מלחמה. ניקח את הדוגמא של צפון קפריסין. בשנת '74 פלש הצבא הטורקי לצפון קפריסין ובשנים שלאחר מכן הטורקים גם קבעו מדינה חדשה, מדינת צפון קפריסין והעבירו אליה אוכלוסייה מאנטליה. האם העולם מתייחס לטורקים כפי שהוא מתייחס אלינו?"

ואם אנחנו רוצים הוכחה נוספת לפוליטיזציה של הדיון, ד"ר גולד מזכיר את ההתעלמות הבינלאומית מהמתרחש בסוריה. שם, לדבריו, קיימת דוגמא טובה למציאות שבה היה נכון וראוי להשתמש באמנת ז'נבה הרביעית. "בסוריה המיליציות השיעיות גירשו מספרים גדולים של אוכלוסייה סונית ונתנו לאוכלוסיות שיעיות להיכנס לסוריה ולקחת את הבתים שלהם. זה בדיוק המקרה שבשבילו נועדה האמנה, אבל התייחסות כזו לא קורית. הדבר הזה מראה

מספר דוגמאות, והראשונה שבהם היא דבריו של פרופ' יוג'ין ראסטאו. "הוא היה תת מזכיר המדינה בממשל ג'ונסון, היה פעיל בניסוח סעיף 242 ובא מרקע אקדמי מאוד מרשים כדיקן בית הספר למשפטים של ייל. הוא קבע באופן מוחלט שההתיישבות היא חוקית."

פרופ' ראסטאו הביע עמדה נחרצת לטענה לפיה ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון מנוגדת לאמנת ז'נבה הרביעית. "האמנה הזו נועדה לשלול את הנוהג הלא הומניטארי של הנאצים ושל ברית המועצות במהלך מלחמת העולם השנייה, נוהל של העברה מאסיבית של האוכלוסייה לשטחים תחת כיבוש או למטרות השמדה, עבדות, או על מנת ליצור מושבות. ראסטאו תוקף את הטענה הזו ומדגיש ש"המתנחלים היהודים בגדה המערבית

מייק פומפאו, מזכיר המדינה של ארה"ב

מתנדבים להתגורר שם. אף אחד לא גירש אותם או העביר אותם לשטח זה. הם לא הועברו או הוגלו על ידי ממשלת ישראל וההעברה שלהם אינה קשורה למטרות הזוועה שאותם באה האמנה למנוע."

אגב, פרשנות זו למניע שהביא לניסוחה של האמנה הרביעית התקבעה בדבריו של שגריר ארה"ב לאו"ם בז'נבה בשנת 1990. השגריר, שהיה שותף לדיוני בית הדין בנירנברג ושפיתתם של בכירי המשטר הנאצי ששרדו את המלחמה, קבע שהאיסור המופיע בסעיף 49 באמנה כל העברת אוכלוסייה לשטח כבוש נועד למנוע ממדינות לנקוט באופן בו נהגה גרמניה בימי המלחמה. ד"ר גולד מעיר על ניסיון ההשוואה בין המעשה הנאצי להתנהלותה של ישראל וקובע כי מדובר בהשוואה שהיא יותר ממגעילה. כשהוא נשאל אם הוא יכול להגדיר את המעשה כאנטישמיות הוא משיב בחיוב.

ד"ר דורי גולד, מבכירי הדיפלומטים של ישראל, שגריר ישראל לשעבר באו"ם ומנכ"ל משרד החוץ לשעבר, מושכנע שעל ישראל להציג את האמת שלה בזירה הבינלאומית, גם אם הזירה הזו שטופה בשקרים הגובלים באנטישמיות.

את הצהרת מזכיר המדינה האמריקאי, מייק פומפאו, אודות חוקיותה של ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון רואה ד"ר גולד כדרמטית ומשמעותית ביותר. הוא מודע לכך שהעמדה הזו עוד רחוקה מלשכנע את רודפיה של ישראל בעולם, וכאלה יש רבים, ועם זאת הוא רואה בה מנוף דרמטי לשיפור עמדתה של ישראל בזירת המשפט הבינלאומי.

"לצערי ישנה התרשמות כאילו ישנו קונצנזוס בינלאומי הקובע שההתיישבות ביהודה ושומרון מנוגדת למשפט הבינלאומי. בהצהרתו המנומקת שלל פומפאו את הגישה הזו ובכך הוא שיפר מאוד את נקודת המוצא של העמדה הישראלית", אומר גולד.

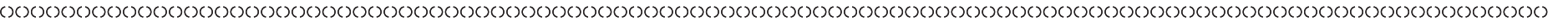
המשפט הבינלאומי מורכב ממספר פרמטרים המהווים בסיס לעמדות המקובלות בדיונים הציבוריים. עיקרם של הפרמטרים הללו הוא אמנות בינלאומיות, התנהגותן של מדינות לאורך פרק זמן והשאלה אם בכך נקבעה נורמה חוקית או לא והעמדות שהציגו בכירים במשפט הבינלאומי במאמרים ובטריבונלים שונים, מסביר גולד ומדגיש כי דבריו של פומפאו לא הגיעו כסיסמה תלושה, אלא כנגזרת של קביעותיהם של משפטנים אמריקאים מכובדים ומובילים שניתחו את המציאות המדינית והמשפטית וקבעו שההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון היא אכן חוקית.

"בסוריה המיליציות השיעיות גירשו מספרים גדולים של אוכלוסייה סונית ונתנו לאוכלוסיות שיעיות להיכנס לסוריה ולקחת את הבתים שלהם. זה בדיוק המקרה שבשבילו נועדה האמנה, אבל התייחסות כזו לא קורית"

לטעמו של גולד על ישראל לשנות גישה ולהעלות את תביעותיה וטענותיה בפני העולם ללא חשש ומבלי להיסחף למה שהוא מגדיר כשיאיותיהם של משפטנים מהעבר. עם זאת הוא מדגיש שאין בכוונתו לבקר את התנהלות משרד ראש הממשלה או משרד החוץ שכן בצמרת המשרדים נמדדים הדברים גם על פי שאלת הסיכוי שהם יתקבלו ושאלת כדאיות הוויכוח על סוגיה כזו או אחרת. "אני בעד להציג את הצדק שלך, גם אם זה קשה ונשמע כקול בודד", הוא אומר ומוסיף כי "יש היום בהרבה מקומות בעולם פתיחות לשמוע את הטיעונים הישראלים".

"משפטנים חשובים התייחסו בחיוב לחוקיות ההתיישבות היהודית ולתביעותיה לריבונות על השטח"

"יש משפטנים חשובים שהתייחסו בחיוב לחוקיות ההתיישבות היהודית ולתביעותיה לריבונות על השטח", אומר ד"ר גולד ומציג

צילום: Umit Bektas / רויטרס

הנשיא ארדואן

אין ריבונות. התביעות בדרך...

משפטנים מטעם הרש"פ נזכרים בארכיון מסמכים שקיבלו מממשלת טורקיה ונערכים לתביעות על קרקעות ברחבי איו"ש. באין ריבונות יש מי שמנסה לקבוע עובדות גם בשטח המשפטי

להאריך את חוזה החכירה שלה עם המדינה על קרקעות רבות בבעלותה בירושלים. כתוצאה מכך, אלפי משפחות יהודיות בבירה חיות עתה תחת איום של פינוי מבתיהן".

כזכור, תנועת הריבונות מתריעה בשנים האחרונות מסכנותיו של הסטטוס קוו המסמא עיניים. ראשי התנועה, יהודית קצובר ונדיה מטר, מדגישות כי בעוד גורמים בימין הישראלי סבורים כי לנוכח אתגרי הריבונות ראוי ונכון להסתפק במצב הנוכחי, מתוך תחושה שהסטטוס קוו יקפיא את המצב, הרי שהצד שמנגד פועל בכל דרך לקביעת עובדות בשטח. זאת הן במישור המעשי בבנייה בלתי חוקית והשתלטות על אדמות חקלאיות רבות והן בזירה המשפטית העשויה להביך את ישראל בעתיד.

שהתהליך כבר החל ושאישי לא יוכל לעצור אותו. הוא הגדיר את המהלך כאסטרטגי והסביר כי באמצעות רישום קרקעות של פלשתינים החיים בנכר, הוא מממש גם את זכות השיבה.

שכאמור, העריך שעד 2023 יבוצע רישום של כל קרקעות יהודה ושומרון באופן משפטי. שרגאי מספר כי מעורבים במיזם מהצד הפלשתיני יו"ר הרש"פ אבו מאזן, ומהצד הטורקי הנשיא ארדואן ואנשי "טיקא" (TICA), סוכנות הפיתוח הטורקית שבראשה עומד ד"ר סדרר גאם, ממקורביו של ארדואן.

שרגאי מוסיף ומעיר כי "אם צריך להמחיש את ההשפעה האפשרית של המהלך הטורקי האחרון, הרי שהוא דומה למהלך ידוע יותר, שבו נקטה הכנסייה היוונית-אורתודוקסית, כאשר סירבה

שוויון במערכה על האדמות מול ישראל. הם כבר משתמשים בו, כדי לערער על החוקה הישראלית בקרקעות ובנדל"ן באזורים שונים בארץ, כותב שרגאי.

מתוך הבנת משמעותם של המסמכים עבור מעמדם המשפטי של שטחי נדל"ן אדירים ברחבי הארץ הופקד עותק הארכיון בתחילה בנציגות הרש"פ באנקרה. ההערכה הייתה שגורמים ישראלים ינסו לשים את ידם עליו, אולם לנוכח השתיקה הישראלית הועבר לפני כשנה בטקס חגיגי חלק ניכר של הארכיון לבית לחם. איש המפתח בטקס בבית לחם היה יוסף אדעיס, שר ההקדשים ברשות הפלשתינית, שקיבל לידיו את התיקים שקשורים לנכסי הוואקף בבית לחם ובירושלים.

כעת, מספר שרגאי, עורכי דין ממזרח ירושלים כבר פונים כדרך שגרה לארכיון העות'מאני, כדי לאתר רישומי נכסים ובעלות על מקרקעין. המסמכים הללו מסייעים להם במאבקים המשפטיים שהם מנהלים על החזקה בקרקעות רבות, בעיקר במרחב ירושלים.

בעוד הנהגת ישראל מתמהמהת בקידום מהלכי הריבונות ביהודה ושומרון נראה שהצד שמנגד אינו נח לרגע. לצד ההתגייסות הממוקדת של הנהגת הרש"פ בחסות אירופית להשתלטות על קרקעות בשטחי C הנתונים בשליטתה הבלעדית של ישראל, ולצד מכירת קרקעות בשטחי B לכל ערבי המעוניין בכך על ידי סוחרי נדל"ן מהרש"פ, מצטרף דיווח מטריד מאוד על היערכות לתביעה משפטית אישית של ערבים הטוענים לבעלות על קרקעות ביהודה ושומרון, וזאת בחסות ובגיבוי הממשל הטורקי.

"יו"ר רשות המקרקעין הפלשתינית, השופט מוסא שכאמנה, החל בניהול רישום של קרקעות בטאבו של יו"ש ושל ירושלים, בין היתר בסיוע טורקיה והארכיונים שלה"

צילום: מיקל פטל 90uak7

גם מגרש הרוסים על הפרק

נערכים למאות תביעות נגד ישראל

עוד מספר שרגאי על דיווח של סעיד אלאחאג', חוקר פלשתיני המתמחה בנושא הטורקי, כבר ב-2015 על פרויקט ענק בשיתוף גוף בשם 'הפורום הטורקי-פלשתיני', שבמסגרתו נעשה מעבר שיטתי על מאות אלפי המסמכים של הארכיון העות'מאני, כדי לברור מהם את כל המסמכים הקשורים לעניין הפלשתיני. אלאחאג' הסביר שכך יוכלו הפלשתינים לתבוע בעלות ולהגיש מאות תביעות נגד ישראל - גם בבתי דין בינלאומיים - כדי להוכיח את "הזכות הפלשתינית".

כאמור, בעוד ישראל מתמהמהת בהגדרת ריבונותה ביהודה ושומרון הרש"פ פועלת ובמרוץ. על פי הדיווח יו"ר רשות המקרקעין הפלשתינית, השופט מוסא שכאמנה, החל בניהול רישום של קרקעות בטאבו של יו"ש ושל ירושלים, בין היתר בסיוע טורקיה והארכיונים שלה. בראיון שהעניק לסוכנות הידיעות "ופא", הבהיר שכאמנה

על פי נתונים שהציג ב'ישראל היום' (3.1.20) העיתונאי, החוקר והסופר נדב שרגאי, קיבלו אנשי הרש"פ מממשלת טורקיה 140 אלף דפי מיקרופילם, מצולמים ומסודרים בקפידה, שלאורך השנים עשויים להשפיע דרמטית על יכולתה של מדינת ישראל להמשיך להחזיק בנכסים רבים - אדמות ומבנים ברחבי הארץ ובכללה ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים.

מסמכים אלו הם עותקים של הארכיון העות'מאני ובהם עשרות אלפי מסמכי רישום מקרקעין בשטחי האימפריה העות'מאנית ששלטה בארץ ישראל בשנים 1917-1517. הפלשתינים רואים במסמכים הללו כלי נשק שובר

ד"ר נאן מארי גריר

ילידיה של ארץ ישראל הם רק היהודים

העולם קובע כללים המגדירים מי הם ילידיו של חבל ארץ כזה או אחר. הקשר בין העם היהודי לארץ ישראל הוא היחיד שעומד בכל הכללים הללו

// ד"ר נאן מארי גריר

המעוניינים לחיות בישראל, או על-פי הצעות מסוימות, בשטחים אוטונומיים או אוטונומיים למחצה. מרכיב קריטי בהכרזת האו"ם בעניין זכויות עמים ילידיים הוא הדרישה להסכמה מדעת, מראש ומרצון (Free Prior Informed Consent - FPIC) של הילידים לפני נקיטת כל פעולה שעלולה לסכן את זכויותיהם, כולל באתרים דתיים. פוליטיזציה בידי גורמי חוץ של האתרים הקדושים בירושלים, בחברון, בבית לחם ובמקומות אחרים בישראל היא ניסיון מסוכן לפגוע בזכויות הילידיות, ההיסטוריות והחוקיות של היהודים ויש לה השלכות ברורות מאליהן על העמים הילדיים בכל העולם.

ישראל הכריזה על אוכלוסייתה היהודית כילידית בפני האומה הישראלית ובפני העולם באמצעות שני מסמכי מפתח:

1) ההכרזה על הקמת מדינת ישראל (עיתון רשמי: מס' 1; תל אביב, ה' באייר ה'תש"ח, 14.5.1948), ובה נכתב: "בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים".

2) חוק יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי. עקרונות יסוד:

(א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי, שבה קמה מדינת ישראל.

(ב) מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, שבה הוא מממש את זכותו הטבעית, התרבותית, הדתית וההיסטורית להגדרה עצמית. (ג) מימוש הזכות להגדרה עצמית לאומית במדינת ישראל ייחודי לעם היהודי.

בזאת חוקקה ישראל חוקים המכירים בילידיות היהודית. באמצעות הכרזה עצמית זו, מגינה ישראל על אוכלוסייתה הילידית מבחינה לאומית כעם ייחודי. ישראל גם מגינה על עצמה כמדינה ריבונית ילידית במסגרת הגדרת העבודה המקובלת של ארגון האומות המאוחדות.

ולבסוף, העובדה שישראל הכריזה על היהודים כעל עמה הילידי היא צעד היסטורי מכריע לעם העומד על זכויותיו הצודקות והחוקיות. לישראל יש הזדמנות חד-פעמית להיות מובילה בעולם ולהגן על עצמה ועל עמה הילידי היהודי במסגרת החוק הבינלאומי. כפי שנאמר בהחלטתם של המנהיגים הצעירים התוססים בקונגרס הציוני העולמי האחרון שנערך ב-2015, היהודים הם, אכן, הילידים של ארץ ישראל.

הכותבת, ד"ר נאן מארי גריר, היא אנתרופולוגית סביבתית, מרצה שלא מן המניין מזה 12 שנה (באוניברסיטה של הוואי ובאוניברסיטה של רדלאנדס), והמנהלת של Alistar International עמותה העוסקת בתיעוד זכויות עמים ילידיים על אדמות בכל העולם למעלה מ-25 שנה

דבר זה כשלעצמו מזהה את היהודים כעם הילידי של ארץ ישראל. זאת ועוד, היהודים הם מיעוט במזרח התיכון, ועל כן עונים להגדרה 'אוכלוסיות לא-דומיננטיות בחברה'. היותם של היהודים קבוצה לא דומיננטית באזור ומיעוט בשעת הקמת המדינה, גם היא מרכיב קריטי בהתאמה להגדרת משמעותה של ילידיות בחוגים בינלאומיים.

"ישראל הכריזה על אוכלוסייתה היהודית כילידית בפני האומה הישראלית ובפני העולם באמצעות שני מסמכי מפתח"

אמנם אי אפשר שיותר מקבוצה ילידית אחת תתקיים בשטח ארץ אחד, אך ההכרזה על היהודים כעם ילידי אינה שוללת בשום אופן את זכותן של קבוצות אתניות אחרות לקבל זכויות אדם. למעשה, בהכרזה כזו אין שום דעה קדומה כלפי קבוצות אתניות אחרות. ייתכנו אוכלוסיות "המתגוררות זמן רב" בארץ ישראל, אך אין להן שפה, חיים רוחניים ותרבות הייחודיים לארץ ישראל, וזאת משום שמוצאן בארצות ובאזורים שאינם כלולים בהגדרה זו של "ילידיות".

ככל שדבר זה יובהר מוקדם יותר, והנורמות, המדיניות והזכויות הבינלאומיות יישמרו באופן עקבי על-פי החוק, כך ניתן יהיה להקדים ולהסב את תשומת הלב לטיפול בזכויות מוסכמות לאלה

שזכתה להכרה בינלאומית (1987). ההגדרה נבחנה לראשונה ב-2001 אצל בני המאיאנגה הילידיים במסגרת בית המשפט הבין-אמריקני לזכויות אדם (Awasi Tingni נגד ניקרגואה), ובהמשך כובדה במספר מקרים באזורים שונים ברחבי העולם, כולל במישור הבינלאומי. הגדרה זו הייתה היסוד למה שכיום מכונה הצהרת האו"ם בדבר זכויות עמים ילידיים (UNDRIIP - The U.N. Declaration of the Rights of Indigenous Peoples - ספטמבר 2007), שחתמו עליה מרבית המדינות. ב-2015 תוקנה ההגדרה וכעת היא כוללת ניסוחי מפתח המבחינים בין אוכלוסיות ילידיות לבין אוכלוסיות המתגוררות במקום זמן רב (כולל אוכלוסיות שבטיות באופייין). הפורום הקבוע של האו"ם לענייני ילידים, במושב החמישי, דף המידע מס' 1: עמים ילידיים וזהות, 2015 ("מי הם עמים ילידיים?") מגדיר באופן רשמי ילידיות על-פי החוק הבינלאומי כדלקמן:

- 1) זיהוי עצמי של הפרט כיליד והסכמת הקהילה כי אותו פרט הינו אחד ממנה;
  - 2) המשכיות היסטורית עם חברה טרום-קולוניאלית ו/או טרום-התיישבותית;
  - 3) קשר חזק לחבלי ארץ ולמשאבי טבע בסביבה;
  - 4) מערכות חברתיות, כלכליות, או פוליטיות ייחודיות;
  - 5) שפה, תרבות ואמונות ייחודיות;
  - 6) מהווים קבוצות לא-דומיננטיות בחברה; ו-
  - 7) נחושים לשמר ולשחזר את סביבות החיים והמערכות של אבותיהם כקהילות ייחודיות.
- מרכיב קריטי בהגדרה זו הוא זיהוי של עם ילידי בעל שפה ומערכת אמונות ייחודיות רק לאזור שהוא ארץ אבותיהם, על-פי טענתם, ואינן חלק ממכלול המתקיים באזורים אחרים.

כינוס באו"ם

היהודים נדרשים שלא להכחיש את מעמדם של אחרים כתושבים היסטוריים, למרות ההגירות המאוחרות יותר. פעמים רבות אומרים ליהודים שהם קולוניאליסטים, מתיישבים ואינם ילידיה של ארץ מולדתם - למרות שפע ראיות ארכיאולוגיות, תרבותיות, סוציולוגיות, היסטוריות, ספרותיות, גיאוגרפיות, פוליטיות, אקולוגיות, ביולוגיות וגנטיות המוכיחות את ההיפך. למרות שאתרים כדוגמת כיפת הסלע בנויים על גב אתרים שקדמו להם, כדוגמת בית המקדש והר הבית, ישנם רבים בקהילה הבינלאומית הממשיכים לומר ליהודים כי האתרים המקודשים להם, כולל מקום קבורת אבותיהם ואמותיהם הקדומים, המקובלים על הכול, ידועים כעת בשמות זרים ואינם שייכים להם עוד (ע"ע אונסק"ו, קראקוב 2017).

יש הרואים בעמה הילידי של ארץ ישראל "אבטיפוס" של עמים קדמונים (Cotler, 2008) שכן היהודים מחזיקים בעקביות בטענה המוצקה ביותר להיותם העם הקדמוני במולדת אבותיהם, וקיומם ושוורשיהם בה מתועדים, מוכרים וידועים ברבים (Baker, 2017). בשנת 1922 הכיר בהם חבר הלאומים כבעלי זכות עתיקה יומין המשמרת קשר היסטורי לארצם (Gold, 2007). הם ידועים כמיעוט ילידי קטן במזרח התיכון, הנדרף מדי פעם בפעם, נתון תמיד לאפליה, ועם זאת שומר על קשריו הדמוגרפיים והתרבותיים למולדת אבותיו במשך למעלה מ-2600 שנה (Hertz, 2014).

"מרכיב קריטי בהגדרה זו הוא זיהוי של עם ילידי בעל שפה ומערכת אמונות ייחודיות רק לאזור שהוא ארץ אבותיהם, על-פי טענתם, ואינן חלק ממכלול המתקיים באזורים אחרים. דבר זה כשלעצמו מזהה את היהודים כעם הילידי של ארץ ישראל"

זכויותיהם נשללו, צומצמו והותקפו ברשעות בחוגים לאומיים ובינלאומיים, בניגוד לתקדימים, ובניגוד למקובל בתחומי זכויות האדם, המדיניות והנורמות. לנוכח זאת, כדי להגן עליהם ישנו צורך בוער להבין מה משמעות הדבר להיות ילידי על-פי החוק הבינלאומי והמשפט התקדימי. לאחר התייעצות עם קבוצות של ילידים ברחבי העולם, ניסח מר חוזה מרטינו קובו, בתקופת כהונתו כנשיא המיוחד של ועדת המשנה למניעת אפליה והגנה על מיעוטים, הגדרה לעמים ילידיים,

גאולה כהן ז"ל

כל יום שעובר ללא החלת ריבונות מקדם את הקמת המדינה הפלשתינאית. הפתרון הנכון והראוי הוא ריבונות ישראלית ביהודה ושומרון. כך קבעה גאולה כהן ז"ל, לוחמת ומורת דרך בנתיבי אהבתה של הארץ. טור פרידה

אותנו להמשיך ולחתור ללא מורא וללא חשש בדרך אל יישום החזון.

בראיון שהעניקה לגיליון הראשון של 'ריבונות' קבעה נחרצות כי "כל יום שעובר ללא החלת ריבונות מקדם את הקמת המדינה הפלשתינאית", אמרה והוסיפה מיידית את ה'עשה טוב' שאחרי ה'סור מרע': "הפתרון הנכון והראוי הוא ריבונות ישראלית ביהודה ושומרון".

"הדרך לכך לא עוברת רק בכנסים וועידות אלא בהכנה פרלמנטאית והמתנה להזדמנות ההיסטורית הראויה להעברת חוק הריבונות. צריכה להיות קבוצת חברי כנסת שתגיש את החוק ובהזדמנות מתאימה תעלה אותו ותעביר אותו בכנסת. זה דורש עבודה פרלמנטאית. כיום אין בכנסת קבוצה מוגדרת שזו המטרה שלה. זו מוכרחת להיות המטרה הרשמית שלהם, מטרה שאותה מקדמים ומעלים בכנסת גם אם החוק נופל שוב ושוב".

גאולה קראה לכולנו "להכין את התשתית ויום להעלות את הדבר על סדר היום, כי אף פעם אתה לא יודע מתי יומו של חוק כזה או אחר. כשניסיתי להעלות את חוק ירושלים הלכתי מחבר כנסת לחבר כנסת כדי להיערך לקראת השעה הפוליטית. כל זמן שיש מנהיגות כמו יהודית קצובר ונדיה מטר הנושא לא ירד מסדר היום. הן עומדות על המשמר ואני רואה אותן מחפשות את הסדק ההיסטורי כדי להעלות את הנושא על סדר היום. אבל זה לא מספיק. צריכה עבודה גם בתוך הכנסת ושם ישנה חברת הכנסת אורית סטרק מחברון שפועלת מבפנים".

תנועת הריבונות חשה מחויבות עמוקה וזכות גדולה להמשיך בדרכה של גאולה כהן שהעבירה את מוט שליחי מרוץ ציונות אל הדור הבא הממשיך באותה רוח ובאותה נחישות, מתוך אותה תחושת שליחות ואמונה עד להגשמת חלום הדורות של העם היהודי, ריבונות בארצו.

יהי זכרה נצור בליבנו ומצפן לפועלנו!

צילום: טער יעקוב, לע"מ

גאולה כהן ז"ל בכנסת

הכוכב הבלתי נראה שהאיר את דרכנו

תנועת הריבונות נפרדה באחרונה מאחד הראשונים שהבינו את ערך הסברת החזון, מי שהשקיע ממצו וכספו להטמעת החזון בציבוריות הישראלית, פרופ' רוברט וולף ז"ל

גיליון זה של 'ריבונות' מוקדש לזכרו של ההיסטוריון פרופ' רוברט וולף ז"ל, שהלך לעולמו לפני שבועות אחדים.

פרופ' וולף ז"ל היה מתומכיה הנלהבים ברעיון ובמעשה של תנועת הריבונות וממובילי המהפך התודעתי בישראל סביב חזון הריבונות ויישומו. וולף היה מהראשונים שהבינו את ערכה של ההסברה כמחוללת מציאות. באופן אישי תמך ותרם להוצאתם לאור של ארבעת גיליונות 'ריבונות' האחרונים, מיום שכידוע עלותו הכלכלית גבוהה מאוד. אלמנתו לאה ממשיכה את דרכו ובתרומתה התאפשרה הוצאתו לאור של גיליון זה שבידיכם.

פרופ' וולף תרם ממצו ומכספו למען עתיד ארץ ישראל ועם ישראל השוכן עליה. את ספרו 'כוכב אפל' פתח במילים: "כוכב אפל הוא כוכב שנותן אור אך לא נראה. בלילה, השמש היא כוכב כזה עבורנו. אנו רואים את האור שלו מאיר מעל פני הירח, ובכל זאת אנו לא רואים את השמש". על המטרה שהציב לעצמו בכתיבת הספר הוסיף: "מטרת ספר זה היא להראות כיצד העם היהודי מילא את התפקיד של כוכב אפל בהיסטוריה האנושית. האור של העם היהודי הטיל את קרנותיו בכל רחבי כדור הארץ, ובכל זאת מקור האור הזה לא נראה".

"יהודים הם כמו כולם, אך יותר מכך". עלינו להיות "יותר מכך", מכיוון שכך נוכל להיות "אור לגויים". ישראל היא האור הזה, וזו הסיבה שאני ציוני"

צניעותו האישית של פרופ' וולף היא הגורם לכך שהרבבות התומכים ברעיונותיו והתבים לו את קידום הרעיונות הללו בחברה הישראלית, כלל לא הכירו אותו בחייו ולא ליוו אותו עם מותו. על כן, בשורות אלה נספר לכם על אישיות מופלאה שעמדה לצידנו, תמכה בנו והאירה, כאותו כוכב, גם מבלי להיראות. את עיקרי הדברים אמרנו בהלוויה:

פרופ' וולף המנוח היה היסטוריון ייחודי שהעמיק חקר בתולדות עם ישראל מתוך מגמה לאתר את הנתיב שיוביל את העם היהודי לשיבה בטח בארצו. לאחר כ-30 שנים בהן לימד באוניברסיטת הרווארד עלה לפני כ-19 שנים לישראל מתוך אהבת הארץ, נאמנות לעם ואמונה יוקדת בנצח ישראל.

"אני ציוני כי אני מאמין בעם היהודי"

רוברט התמלא שמחה כשראה איך צעד אחר צעד אנחנו מתקדמים בהטמעת חזון הריבונות בהוויה הציבורית בישראל ובקרב ההנהגה. הוא ידע היטב שהצהרות הנאמנות של פוליטיקאים לחזון הריבונות מטבאות את רחשי ליבו של העם שמעגלים נרחבים יותר ממנו מפנימים את גודל השעה ואת גודל החזון היחיד שיחזק את עם ישראל על ארצו ויוביל לביטחון, יציבות ובעיקר לשיבה אל ערכי הציונות והיהדות הבסיסיים ביותר.

בפרק 'למה אני ציוני' שבספרו כתב: "אני ציוני כי אני מאמין בעם היהודי. לימוד ההיסטוריה שכנע אותי שהעם היהודי היה הכוח שמאחורי האידאולוגיות הקריפטו-יהודיות המתקדמות למחצה של הנצרות, האסלאם והמרקסיזם, שלוש האידאולוגיות הדומיננטיות של העולם המודרני, אך למרבה הצער שלושתם הניחו פורניר אנטישמי כדי לפלס את דרכם בעולם שנשלט על ידי מלכים ורודנים. הניסיון הנרחב שלי בחיים היהודיים הותירה בי תחושה של הערצה עמוקה וכבוד כלפי אחיי היהודים. כמו שאומרים 'יהודים הם כמו כולם, אך יותר מכך'. עלינו להיות 'יותר מכך', מכיוון שכך נוכל להיות 'אור לגויים'. ישראל היא האור הזה, וזו הסיבה שאני ציוני".

מתוך רוח זו פעל רוברט בצניעות ובענווה, אך פועלו הכה גלים, מכה גלים ועוד יכה עד להגשמת החזון בפועל. רוברט סבר והאמין כי הטמעתם של רעיונות לא תוכל להתבצע רק דרך המדינות החברתיות העכשוויות, אלא בקביעת מסמרות של תוכן כתוב, מעמיק ורציני.

בקשתו הקבועה של רוברט מאיתנו הייתה 'שימרו על הארץ ושימרו על העם'. את הבקשה הזו ננצור כמצפן לפעילותנו ואותה ננחיל גם הלאה לציבור ההולך וגדל סביב תנועת הריבונות וערכיה. נמשיך בהפצת הרעיונות הקורמים עור וגידים והופכים למציאות. אנו תקווה שאל האלונקה הכלכלית אותה נשא רוברט, לעיתים לבדו, יצטרפו גם אחרים בעלי שאר רוח וראיית חזון, ויחד נמשיך בתנופה לקדם את הובלתה של ישראל להגשמת החזון הציוני, חזון הריבונות הישראלית על ארץ ישראל כולה.

יהי זכרו חקוק בתולדות עם ישראל!

צילום: תנועת הריבונות

סמינר נוער ריבונות בשמורת עוז וגאון, חנוכה תש"פ

לראשונה בישראל - שבת הריבונות

ביוזמה מקורית ובארגון מופתי ניהלו חברי נוער הריבונות את שבת הריבונות הראשונה בסניפים רבים לאורכה של הארץ

הרשמים משבת הריבונות הראשונה היו מרגשים ומרעננים. לצד תודתנו על היזמה הברוכה אנו מקווים להפוך את שבת הריבונות למסורת שתלך ותפתח לסניפים רבים נוספים ולפעילויות רבות אחרות. תחושתנו היא כי בנוער קיימת מודעות עמוקה לכך שאם בעבר יישבו ביצות והקימו את יישובי חומה ומגדל, הרי שהיום המשימה היא ייבוש ביצות התודעה הישראלית והחזרה למודעות את החזון לו ציפה העם היהודי במשך אלפיים שנות גלותו - ריבונות ישראל על כל ארצו.

תנועת הריבונות שיגרה לסניפים השונים את דבר התנועה. בין השאר נכתב לדור הצעיר: "כל חזון הוא דרך ארוכה, אותה אנו צועדים צעד אחר צעד. פעילותכם, חברי נוער הריבונות, משנה בכל יום ויום את השיח הישראלי. בזכותכם, לא עוד שיח של נסיגות ויתורים וקריעת הארץ, אלא שיח של ריבונות, ציונות, חזון והגשמה! כבנים וכבנות לעם הנצח שאינו חושש מדרך ארוכה, אתם, חברי וחברות נוער הריבונות, לא נרתעים מהמשימה שלפנינו, גם אם היא נראית לעיתים ארוכה מפותלת. על כך ברכתנו והערכתנו".

של הארץ. לקראת השבת התגייסה שורה של פוליטיקאים בקריאת עידוד לבני הנוער לקחת חלק במיזם, תוך ציון החשיבות שהם רואים בפעילות השטח כרוח גבית להם, כמקבלי החלטות ומקדמי חזון הריבונות בכנסת ובמשלה. בין הפוליטיקאים ששיגרו ברכה מצולמת לאירוע היו השר יריב לוין, השר בצלאל סמוטריץ', חברת הכנסת איילת שקד, השר הרב רפי פרץ, השרה מירי רגב, חבר הכנסת ניר ברקת וחבר הכנסת לשעבר יהודה גליק.

חברי תנועת נוער הריבונות מספקים חדשות וחיידשים בפעילות ההסברתית למען ריבונות. אחת מגולות הכותרת של יוזמתיהם הייתה שבת הריבונות הראשונה שקיימו בכעשרים סניפים בכל רחבי הארץ. בני הנוער הכינו מערכי הפעלה לילדים ונערים ושליחי התנועה פוזרו בערים וביישובים מקצרים שבצפון ועד אילת שבדרום לאחר מפגש מיוחד בו החליפו דעות, שאלו והשיבו ובעיקר נערכו לפעילויות המגוונות והיצירתיות עם מאות בני נוער וילדים בגילאים שונים לאורכה ולרוחבה

צילום: תנועת הריבונות

סמינר נוער ריבונות בשמורת עוז וגאון, חנוכה תש"פ

צילום: תנועת הריבונות

צועדים לריבונות מבית ראש הממשלה. שבת תש"פ

מצטרפים עכשיו לתנועת הריבונות

חברים לריבונות

מאז שנת 2011 שנת הקמתה של תנועת הריבונות, ידעה דרישת הריבונות עליות ומורדות בזירה הפוליטית והמדינית. כעת, לאחר פרסום תכנית טראמפ, המונח 'ריבונות' הוא מהמובילים את השיח המדיני בישראל ונדמה כי אנו בימים ושעות של הכרעה היסטורית.

בתקופת הכרעה שכזו דרוש לתנועת הריבונות כוח ציבורי רב הרבה יותר על מנת לקדם ביתר עוז את יישומו בפועל של חזון הריבונות הישראלית על ארץ ישראל ולכלום בכל כוחנו ובכל מאודנו את סעיפיה המסוכנים והחמורים של תכנית טראמפ, הסעיפים המכירים בשקר הזכויות הלאומיות של עם זר על ארצנו והסעיפים הרואים כי עד את הקמתה של מדינה זרה בלב מולדתנו, ויהא אשר יהא גודלה.

על מנת שנוכל להביא את קולה וזעקתה של ארץ ישראל בפני מקבלי ההחלטות בכנסת ובמשלה עד להחלת ריבונות ישראל על ארץ ישראל כולה, אנו זקוקים לרוח הגבית של כל אחד ואחת מכם. בשורות אלה אנו קוראות לכם להצטרף לחברים לתנועת הריבונות. הצטרפות אזרחית המונית שכזו תעניק משנה תוקף לאמירותיה הציבוריות והאיזאולוגיות של תנועת הריבונות. כך נוכל, כשלוחים נאמנים שלכם, להביא בחוקף ובעוז את קולה של דרישת הריבונות אל ההנהגה בישראל ואל הרחוב בישראל, דרישה הנדרשת ונחוצה כל כך דווקא בימים שבהם עלול חלילה לחזור שיח הווייתורים, הפשרות ועיגולי הפינות האיזאולוגיים.

לשם כך יצאה התנועה במבצע 'חברים לריבונות' בו אנו מבקשים מכם לחבור אלינו ולהיות חלק מהכוח הציבורי הגדל והולך של אחת התנועות המשפיעות בישראל של השנים האחרונות והשנים הבאות.

ההצטרפות לחברים בתנועת הריבונות כוללת רישום ותשלום סמלי של ח"י שקלים בלבד. המצטרפים לחברים לתנועת הריבונות יזכו גם בכרטיס חבר המקנה שורה ארוכה של הנחות והטבות בבתי עסק שונים ביהודה ושומרון. בכך נהפוך כולנו לגורם משמעותי בעידוד ובתנופת הכלכלה היהודית ב"ש"ע.

יהודית קצובר ונדיה מסר

להצטרפות כנסו ל- www.nirshamti.co.il/ribonut או סרקו את הברקוד <<
טל: 03-9411496 | ribonut@gmail.com | www.ribonut.co.il